

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 71

София, четвъртък, 6 април

1933 г.

77. заседание

Вторник, 4 април 1933 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариев въ 16 ч. 48 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Стр.

Отпуски, разрешени на народни представители . . . 1625

Питане отъ народния представител Е. Шидерски къмъ министритъ на правосъдието и на земледелието относно действията на съдиитъ-изпълнители по селата и нуждата отъ внасянето на законъ за обща разсрочка на задълженията. (Съобщение) . . . 1625

Законопроекти:

- 1) за разрешаване временни кредити за нуждитъ на държавата презъ м. м. април и май отъ финансовата 1933/1934 г. (Съобщение) . . . 1625
- 2) за измѣнение и допълнение лѣкой членове отъ закона за Българската централна кооперативна банка. (Трето четене) . . . 1625

- 3) за юридическитъ лица. (Трето четене) . . . 1630
- 4) за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджетитъ за 1932/1933 финансова година. (Второ четене) . . . 1630

Прошения отъ:

- 1) Икономовъ Матей, отъ гр. София — (Прието) 1641
- 2) Фондъ „Воененъ музей, читалище и домъ“, въ гр. В-Търново, отъ председателя му. (Прието) 1642
- 3) Дуновъ Дуно Бешковъ, отъ с. Долни-Джбникъ, Плевенско. (Прието) . . . 1642
- 4) Митрополита на гр. Варна. (Прието) . . . 1642
- 5) Кочашъ с., Свиленградско, отъ кмета. (Прието) 1642

Дневенъ редъ за следващото заседание . . . 1643

Председателствувашъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Има кворумъ, заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Бойчиновъ Михаилъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Иванъ, Велчевъ Иванъ, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Стоянъ Йовевъ, Даневъ д-ръ Стоянъ, Джанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Докумовъ Борисъ, Дочевъ Момчо, Ивановъ Борисъ Недковъ, Каназирски Георги, Каракашевъ Никола, Кондаковъ Александъръ, Костовъ Георги, Кършовски Крумъ, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Маджаровъ Рашко, Маринчевъ Георги, Мартуловъ Алекси, Мирски Христо, Молдовъ Владимиръ, Момчиловъ Тодоръ, Мустафовъ Али, Мутафовъ д-ръ Христо, Наумовъ Александъръ, Неновъ Атанасъ, Орозовъ Александъръ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Поповъ Стефанъ, Рафаиловъ Филипъ, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Велико, Савовъ Николай, Сидеровъ Коста, Славовъ Кирилъ, Статевъ Христо, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Тодоровъ Димитъръ, Томчевъ Ангелъ, Тошевъ Никола, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Иванъ, Цановъ д-ръ Асенъ, п. Цвѣтковъ Кръстю, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шонговъ Георги и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитъ г. г. народни представители:

- На г. Стойчо Георгиевъ — 3 дни;
На г. Никола Алексиевъ — 3 дни;

- На г. Николай Савовъ — 3 дни;
На г. Йото Василевъ — 2 дена;
На г. Георги Йордановъ — 1 день;
На г. Борисъ Кръстевъ — 2 дена;
На г. Филипъ Рафаиловъ — 2 дена;
На г. Георги Стояновъ — 1 день и
На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 2 дена.

Постъпило е питане отъ народния представител г. Едрю Шидерски до г. г. министритъ на правосъдието и земледелието относно действията на съдиитъ-изпълнители по селата и нуждата отъ внасянето на законъ за обща разсрочка на задълженията.

Това питане ще бѣде изпратено на г. г. министритъ, за да отговорятъ.

Постъпилъ е законопроектъ за разрешаване временни кредити за нуждитъ на държавата презъ м. м. април и май отъ финансовата 1933/1934 г. (Вж. прил. Т. I, № 63)

Законопроектътъ ще бѣде раздаденъ на г. г. народнитъ представители и поставенъ на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане на първата точка отъ дневния редъ — **трето четене законопроекта за занаятитъ.**

Понеже законопроектътъ не е готовъ, ще пристѣпимъ къмъ втората точка отъ дневния редъ — **трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ закона за Българската централна кооперативна банка.**

Има думата докладчикътъ г. Христо Манафовъ.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ прибавкитъ и поправкитъ, приети на второ четене)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърът на финансите.

Министър С. Стефанов: „Г. г. народни представители! По § 14 е направено едно предложение от народния представител г. Ради Василев, което азъ приемам, обаче бихъ желалъ, преди да кажа съ коя окончателна редакция съмъ съгласенъ, да чуя обясненията отъ г. Ради Василев, който прави това предложение. Следъ това азъ си запазвамъ правото да дамъ окончателната редакция на § 14 така, както го намирамъ за най-целесъобразно.“

Предложението, което той прави, съ което съмъ съгласенъ, е следното: (Чете) „§ 14. Къмъ чл. 45 се прибавятъ следните нови алинеи:

10% за фондъ подпомагане на кредитните кооперации“. Тоя фондъ се образува при Българската централна кооперативна банка, освенъ отъ постановения процентъ отъ чистите печалби на банката, още и отъ задължителни процентни удържки отъ чистите печалби и отъ фондовете на кредитните кооперативни сдружения и съюзи — членове на банката, както и членовете на съюзите. Размърътъ на удържките, управлението на фонда и използването му се урежда съ специаленъ правилникъ, изработенъ отъ Върховния съветъ при Българската централна кооперативна банка и утвърденъ отъ министъра на финансите“.

Преди да положимъ това предложение на гласуване, желая да чуя онова, което ще каже г. Ради Василев, и онова, което предлага г. Ляпчевъ, за да си кажа после и азъ думата.

А. Ляпчевъ (д. сг): Моля, да се прочете моето предложение. Азъ съмъ далъ предложение по същия въпросъ.

Министър С. Стефанов: Поддържате ли го напълно, г. Ляпчевъ?

А. Ляпчевъ (д. сг): Да, поддържамъ го. Да се прочете моето предложение, или да го прочега азъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Искамъ думата по предложението на г. Ради Василевъ.

Министър С. Стефанов: Сега само предложения се правятъ. Разисквания по предложението не ставатъ.

Председателстващ Н. Захариев: Разисквания не ставатъ.

С. Мешановъ (д. сг): Ставатъ, г. председателю!

Министър Ст. Стефанов: Разисквания по предложението нѣма да ставатъ. Г. Ради Василевъ ще прочете предложението си и ще го обясни.

Д-ръ И. Бешковъ (з): И азъ ще искамъ обяснение отъ г. Ради Василевъ въ духа на това, което каза г. министърътъ.

Председателстващ Н. Захариев: Моля, ще прочега предложението на г. Ляпчевъ.

Г. Ляпчевъ предлага: (Чете) „По § 14 прибавената алинея при второто четене къмъ чл. 45 се измѣня, както следва:

10% за фондъ подпомагане на кредитните кооперации. Забележка. При всеки съюзъ се образува съ 10% отъ печалбите на съюза и на числящите се къмъ него кредитни сдружения фондъ за подпомагане заздравяването жизнеспособните кредитни сдружения, които членуватъ при съюза. Използването на тия фондове става подъ надзора на Българската централна кооперативна банка.“

10 души народни представители съ подписали това предложение.

Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ се касае за следното. На второ четене е прието едно предложение, което г. министърътъ на финансите прочете — текстътъ не е точно такъвъ, но този е смисълътъ, а именно, че къмъ чл. 45 на закона за Централната кооперативна банка, гдето се изброява какъ се разпредѣля печалбата и де отива тази печалба, се прибавя една последна нова алинея въ смисълъ, че 10% отъ нея отиватъ за образуването на единъ фондъ за подпомагане на кредитните кооперации и сдружения.

Сега азъ правя друго предложение въ следния смисълъ. Приемамъ по чл. 45 да се отдѣли 10% отъ печалбата, които да отиватъ за образуване на единъ фондъ при Централната кооперативна банка, обаче не сподѣлямъ отъ печалбите на съюзите и на кооперациите да се привлѣчатъ помощи къмъ фонда на Централната кооперативна банка, която по възможностъ да централизира всичките тѣзи 10% отъ печалбите и, както намѣри за добре, така да ги разпредѣля на едни или други кооперации, макаръ тия кооперации да сѣ различни, да има различни съюзи и т. н. Въ това нѣщо азъ съгласявамъ следните неприятни за бъдещето работи. Първо, ще се създаде едно убеждение, че Централната кооперативна банка създава единъ фондъ съ такива и други срѣдства, който ще служи по разбирането на Кооперативната банка за спасяване на едни въ вреда на други — едни, които печелятъ, да понасятъ загубите на други. И като знаемъ — азъ поне имамъ смѣлостта да го заявя — какво ще каже отъ централно мѣсто да се раздаватъ такива подпомагания, имамъ пълното опасение, че ще се засили убеждението, какво Централната кооперативна банка ще спасява тази или онази кредитна кооперация, числяща се къмъ нея или къмъ съюза. И, второ, ще се създаде едно негодуване въ ония които сѣ добре организирани на свободни начала, за да даватъ печалбите си на ония, които не сѣ добре организирани.

Поради тази причина азъ казвамъ: Централната кооперативна банка иска да образува такъвъ фондъ — съгласенъ съмъ, да го образува отъ своите срѣдства; второ, за да има възможностъ кооперативното дѣло, което тя ръководи — безъ земеделскитѣ кооперации, впрочемъ, които се ръководятъ отъ друге — да бѣде подпомагано, въ какъвъ случай ще става това подпомагане? То ще става тогазъ, когато трѣбва да се заздравя една кооперация, тогазъ, когато е доказано, че тя е жизнеспособна, но че временно страда. Добре, но отъ кого да се подпомогне? На първо мѣсто трѣбва да се подпомогне отъ онези, къмъ които се числи, да се подпомогне отъ съюза. Затова въ забележката се казва: всеки съюзъ е длъженъ да отдѣли 10% отъ своите печалби и отъ печалбите на всяка една, числяща се къмъ него, популярна банка, кредитна кооперация и т. н. Тоя фондъ за подпомагане, който ще служи за заздравяване на жизнеспособни кооперации, ще бѣде подъ надзора на Българската централна кооперативна банка. Това трѣбва да бѣде така, защото тамъ може да се развиятъ въ обратенъ смисълъ други нежелателни работи, въ смисълъ, даденъ съюзъ да спасява едни кооперации съ срѣдствата на други; трѣбва да има единъ контролъ, че той не може да спасява жизнеспособни кооперации, защото трѣбва да се съгласимъ, че всяка кооперация, като стопанска единица, не може да бѣде подпомогната съ чужди срѣдства, когато тя е изгубила всичко сама. Тогава се изгубва началото за самопомощ и всякаква идея за стопанство.

По тия съображения азъ моля г. министъра на финансите да се съгласи да приеме това предложение, което азъ правя, което напълно удовлетворява основната мисль на предложението на г. Ради Василевъ, което, обаче, ни спасява отъ централизирането на печалбите въ Кооперативната банка, защото азъ се опасявамъ отъ такива централизирания тамъ, където нѣма нужда тѣ да ставатъ. Опасността, че единъ съюзъ може да злоупотрѣбява, се пазира съ факта, че подпомагането ще става подъ контрола на Централната кооперативна банка. Доколкото азъ зная, основната идея на Централната кооперативна банка не е Централната кооперативна банка единъ денъ да се превърне въ положението на Земеделската банка и своите кооперации да ги направи агенции или клонове, а е тая, да ги остави да се развиватъ на свободни начала, като ги подпомага, улеснява, напѣтва и надзирава, но не като ги души и не като взема напълно върху себе си отговорността за тяхното спасяване. Това е то моето разбиране.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Тукъ съ моя уважаемъ учителъ и колега г. Ляпчевъ ние се различаваме. И той и азъ работимъ въ кооперативното дѣло, безспорно, той отъ много по-дълго време. Но това предложение не е мое, то е предложение на комисията, само че азъ го редактирахъ.

Министър С. Стефанов: Така е.

Р. Василевъ (д. сг): Ние надълго и нашироко разисквахме по него. Нашата мисль бѣше тази. Въ времената, въ които живѣемъ, да има една предимностъ за въ

бъдеще, каквато има въ другитѣ държави, въ които сж основани подобни фондове, не само по съображения да подпомагатъ изпадналитѣ въ затруднение жизнеспособни кредитни кооперации, но да се постави подъ надзоръ и сигурностъ единъ другъ елементъ — влоговетѣ, за които преди нѣколко време говорихме. Всичкитѣ кредитни кооперации, особено популярнитѣ банки, сж най-големитѣ влогосъбирачи. Не може нито държавата, нито Централната кооперативна банка, нито кой да е другъ институтъ да замижи и да не вижда къде се пласиратъ тѣзи срѣдства и при едно нещастно положение на единъ кредитенъ институтъ да нѣма кой да му помогне, да нѣма кой да се притече на помощъ на тия събрани влогове и по този начинъ да се изгуби довърнето въ влогосъбирача, въ кредитната кооперация и въ кооперативното дѣло. Не е безразлично за кооперативното дѣло дали една кооперация, която ще пропадне и ще има паника при искането на влоговетѣ отъ нея, ще бѣде оставена безъ помощъ или не. Азъ по-рано говорихъ въ пленума по тоя въпросъ, когато ставаше въпросъ за защита на влоговетѣ, говорихъ съмъ още по-рано, че е време и у насъ да се постави начало на подобенъ фондъ, който трѣбва да бѣде централизиранъ, за да има успѣхъ. Не може да се остави на 2—3 съюза тоя фондъ, защото може да се яви и четвърти съюзъ и всѣки отъ тѣхъ ще има свои, немощни, малки фондове, управлявани отъ мѣстнитѣ съюзи, които правятъ по-големии грѣшки, отколкото централното управление, въ което ще участвуватъ всичкитѣ тѣзи съюзи, въ което ще участвуватъ и кооперациитѣ, въ което, безспорно, ще има най-големо участие Българската централна кооперативна банка, която не бива само да дава заеми, но която, безспорно, трѣбва да има ръководното начало на тѣзи влогове.

Та, поради тия съображения, сега, когато се дебатира законопроектътъ за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за Българската централна кооперативна банка, ние искаме да поставимъ вече началото на тоя фондъ, който ще се организира при банката. Тоя фондъ ще бѣде управляванъ, обаче, не само отъ Централната кооперативна банка, а ще бѣде управляванъ отъ самитѣ кооперации и съюзи, членове на банката, които ще иматъ свои представители въ нея, и които ще указватъ по какъвъ начинъ да бѣде разпредѣлянъ тоя фондъ; той нѣма да се разпредѣля само отъ Българската централна кооперативна банка, а ще се разпредѣля по правилникъ, който ще се изработи отъ Върховния кооперативенъ съветъ, въ който участвуватъ и представители на самитѣ съюзи и кооперации.

Ползата отъ тоя фондъ ще бѣде твърде голѣма, г. г. народни представители. Ползата ще бѣде не само тая, че той ще се притича на помощъ на жизнеспособнитѣ банки, които не по своя вина сж пострадали, но той има и друго значение: тоя фондъ, образуванъ отъ голѣми капитали, централизиранъ, ще бѣде една гаранция на всички ония, които влагатъ своитѣ спестявания въ тия популярни банки; тѣ ще знаятъ, че има единъ голѣмъ фондъ, който въ всѣки моментъ ще може да се притече на помощъ на тия банки и тѣхнитѣ спестявания да бѣдатъ запазени.

Има ли разлика въ предложението, което прави г. Ляпчевъ? Ше има пакъ фондове, само че тѣ ще бѣдатъ при отдѣлнитѣ съюзи. Днесъ имаме два съюза. Какво ни гарантира, че утре нѣма да има и трети съюзъ, и вмѣсто да направимъ една централизация въ фонда и съ тая централизация да се поможимъ да обединимъ нашето кооперативно движение, ние съ това още повече ще го разкъсваме и ще дадемъ основание съ тия отдѣлни фондове да се подхранватъ амбиции за обособяване на други съюзи. Нека съ тоя фондъ ние да се стремимъ да постигнемъ и друга една задача — да туримъ началото за обединяването на всички кредитни кооперации у насъ подъ единъ общъ фондъ, който, като има едно общо управление, където ще се срѣщатъ представители на разнитѣ съюзи, където ще мислятъ общо за отдѣлнитѣ свои кооперации, очевидно е, че ще се направи втора крачка за обединяване на кооперативното дѣло у насъ. Съображенията за това сж много. Такива съображения сж имали и всички държави, въ които централнитѣ кооперативни банки не сж отдѣлни акционерни банки, но и държавитѣ участвуватъ съ своитѣ капитали въ тѣхъ. А Централната кооперативна банка у насъ е такава, въ която има държавенъ капиталъ. Шомъ тя има такъвъ капиталъ, очевидно е, че и тя ще внесе 10% отъ своитѣ печалби за тоя фондъ и естествено ще трѣбва да си каже думата за организиране на тоя фондъ за подпомагане на кредитнитѣ кооперации.

Колкото за опасността отъ Централната кооперативна банка, за която говори уважаемиятъ г. Ляпчевъ — за опар-

тизианването или за подпомагането на нѣкои нежизнеспособни, баталясали банки, които по вина на своитѣ управители тѣла сж дошли до такъвъ край, сжщата такава опасностъ ще сжществува и при съюзитѣ. Макарь да има тоя надзоръ, тамъ опасността ще бѣде по-големъ, защото често пѣти отдѣлнитѣ съюзи, за да привлѣкатъ банцитѣ, за да иматъ повече банки, ще примигватъ и ще замѣтчатъ много отъ грѣшкитѣ на своитѣ банки и, въпрѣки надзора на Централната кооперативна банка, ще искатъ да спасяватъ нежизнеспособнитѣ банки и тогава грѣшкитѣ, казвамъ, ще бѣдатъ по-големии, отколкото при едно неутрално учреждение, каквото е Централната кооперативна банка.

Та и тия съображения не сж достатъчни да ни убедятъ да раздѣлимъ тия фондове на два, три, четири, и по такъвъ начинъ да оставимъ Централната кооперативна банка да подпомага съ тоя фондъ само ония банки, които не участвуватъ въ съюзитѣ. И затъ тѣхното положение ще трѣбва да се уясни. Ние имаме 50—60 банки, които сж вънъ отъ съюзитѣ. Тия банки сж солидни. Ние тѣхъ какво ще ги правимъ? Може-би за тѣхъ самата Централна кооперативна банка ще има специаленъ фондъ. Ето, виждате какъ ще се разпожиса тая идея да се учреди единъ централенъ фондъ съ представители на всички съюзи, запазенъ отъ отдѣлнитѣ партизански влияния; нѣма да имаме единъ фондъ, а ще имаме четири-петъ фонда и въ края на краищата нѣма да се постигне онай голѣма задача, която възприе комисията.

Тѣй че предложението не е мое, а е на комисията, азъ само го редактирахъ, формулирахъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Иванъ Бешковъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Г. г. народни представители! Въпрѣки че г. Ляпчевъ заяви, какво неговото предложение не се различава отъ това на г. Ради Василевъ, все пакъ различието е видно, не само по неговата редакция и сжщностъ, но и затова, защото едно отъ открива една тенденция, а другото — тъкмо противоположна. Докато предложението на г. Ради Василевъ цели да централизира цѣлото кооперативно дѣло въ Централната кооперативна банка, която да бѣде единъ върховенъ контроленъ институтъ, предложението на г. Ляпчевъ има тенденция да поощри създаването на отдѣлни съюзи, които днесъ сж три, а утре могатъ да станатъ и повече. Странно е, че г. Ляпчевъ застава на базата, че Централната кооперативна банка, имайки въ рѣцетѣ си този фондъ, не би го използвала добросъвестно въ подпомагането на отдѣлнитѣ съюзи или на отдѣлнитѣ кооперации, членуващи въ съюзитѣ. Не може така да се говори. И странно е, че г. Ляпчевъ, единъ отъ основателитѣ на тази банка, която е държавна, може да смѣта, че тази банка, която ще разпредѣля този фондъ на закъсалитѣ, на загизилитѣ кооперации, не ще има предъ очи обективнитѣ условия, не ще подпомага жизнеспособнитѣ, а ще подпомага тия, които по вина на управителнитѣ тѣла и поради злоупотребления сж закъсали. Ние трѣбва да вземемъ примѣръ отъ Земледѣлската банка, която обединява земеделскитѣ кооперации около себе си, които работятъ твърде добре, и при днешната страшна стопанска криза опрѣли се на нея, се чувствуватъ по-добре, отколкото популярнитѣ банки, и да пожелаемъ да се създаде отъ Централната кооперативна банка посрѣдствомъ този фондъ, онзи институтъ, който ще контролира, ще надзирава и ще може да внесе хармония и единство между кооперациитѣ.

Ето защо предложението на г. Ради Василевъ е много умѣстно. Азъ мисля, че по този пѣтъ трѣбва да вървимъ и затова трѣбва да го приемемъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител Георги Енчевъ.

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Когато въ комисията е билъ разглежданъ въпросътъ за създаването на единъ фондъ, който да позволи подкрепването на кооперациитѣ, които даватъ всички доказателства, че могатъ да вървятъ напредъ, съображенията сж били много хубави, за да можемъ и въ сегашния моментъ, имайки предъ видъ пакъ сжщитѣ съображения, да уредимъ и разрешимъ въпроса много правилно. Азъ бихъ изказалъ едно желание: дано върви така добре нашето кооперативно движение, за да не се раждатъ кооперации, които веднага да загизватъ и да завличатъ много срѣдства, като по такъвъ начинъ убиватъ вѣрата у кооператоритѣ въ кооперативното дѣло и нанасятъ ударъ на цѣлкупното кооперативно

движение. Както г. Ради Василевъ потвърди, неговото предложение е резултат на едно съвместно обсъждане въ комисията и дава наистина онази възможност, която се търси — да се създаде единъ надзоръ надъ кооперациитѣ, какъвто въ случая ще има Българската централна кооперативна банка.

Предложението на г. Ляпчевъ създава една възможност за сепаратизъмъ, за разкъсвания. Всѣки съюзъ или всички злонاميени, бихъ казалъ азъ, автори на съюзи, могатъ въ утрешния день, имайки предъ видъ възможността да бжде частъ отъ фонда и къмъ тѣхния съюзъ, да направятъ новъ съюзъ и въ такъвъ случай на шето кооперативно движение не може да разчита на една гаранция, какъто представлява отъ себе си фондътъ. Далежъ съмъ отъ мисълта да атакувамъ предложението на г. Ляпчевъ, само защото той го прави. Напротивъ, ржководимъ се, доколкото азъ схващамъ, всички, безъ разлика на партии, отъ едно желание — да се създаде единъ сигуренъ източникъ, върху който въ известни моменти, когато трѣбва, да се облѣгатъ кооперациитѣ.

По-добро бждеще, по-добра гаранция за кооперациитѣ отъ този ефикасенъ контролъ, който Централната кооперативна банка ще упражнява върху кооперациитѣ, които по нейна смѣтка ще трѣбва да бждатъ подпомагани, не може да има. Азъ заставамъ на становището на преждеговорившия и моля ония, които биха взели думата, да схващатъ, че ще има една непрактичностъ при реализиране предложението на г. Ляпчевъ и за това нека приемемъ предложението, което прави г. Ради Василевъ и което, както той каза, единодушно било прието въ комисията.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. Ейчевъ! Предложението на г. Ради Василевъ не е това, което комисията предлага.

Министъръ С. Стефановъ: Това е.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако е това, азъ ще кажа две думи за пълната му несъстоятелностъ. Въ предложението на комисията се казва, че се взема отъ печалбитѣ на всички сдружения, значи, и отъ кредитнитѣ, и отъ некредитнитѣ кооперации.

Р. Василевъ (д. сг): Не е така.

А. Ляпчевъ (д. сг): Моля Ви се. Азъ имамъ текста. Ето го, ще ви го чета. (Чете) „§ 14. Къмъ чл. 45, погрѣшно е казано 43, се прибавя следната нова предпоследна алинея: „10% за фондъ подпомагане на изпаднали въ затруднение кредитни кооперативни сдружения. Тоя фондъ се образува при Българската централна кооперативна банка, освенъ отъ процента печалби на Българската централна кооперативна банка, още и отъ задължителни процентни удържки отъ печалбитѣ на кредитнитѣ кооперативни сдружения и съюзи, членове на Българската централна кооперативна банка, както и на ония, които по закона сж подъ нейнъ контролъ“.

Р. Василевъ (д. сг): Кредитни.

А. Ляпчевъ (д. сг): Не е казано. Това е текстътъ. Азъ чета това, което ми е дадено отъ стенографитѣ. Поправете си текста, да се разберете.

Р. Василевъ (д. сг): Само за кредитнитѣ кооперации се касае.

А. Ляпчевъ (д. сг): Тогава какъвъ смисълъ има, г. Василевъ, да се казва следното нѣщо: (Чете) „... още и отъ задължителни процентни удържки отъ печалбитѣ на кредитнитѣ кооперативни сдружения и съюзи, членове на Българската централна кооперативна банка, както и на ония, които по закона сж подъ нейнъ контролъ“? Кои сж тѣ?

Р. Василевъ (д. сг): Има банки, които не сж приети отъ Централната кооперативна банка. Напр., тия въ Трѣвна, въ Стара-Загора, въ Русе не сж членове на Централната кооперативна банка, но сж популярни банки, тѣ сж подъ нейнъ контролъ, тя имъ извършва ревизии и ще взема удържки и отъ тѣхъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Извинете, г-да, по азъ съмъ създателъ на Централната кооперативна банка и знамъ кон кооперации сж подъ нейнъ контролъ. Популярни банки и други кооперации, които не се числятъ къмъ Централната кооперативна банка, подлежатъ само на контрола, предвиденъ въ закона за кооперативнитѣ сдружения —

на никакъвъ другъ. Подъ нейнъ контролъ сж само тия кооперации, които взематъ пари отъ нея; които не взематъ паритѣ ѝ, не сж подъ нейнъ контролъ.

Р. Василевъ (д. сг): Не е така.

А. Ляпчевъ (д. сг): Така е.

Р. Василевъ (д. сг): Тя имъ прави ревизии, тя ги контролира.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ вземамъ подъ внимание обясненията на г. Ляпчевъ, но не мога да се съглася така инцидентно да приемемъ неговото предложение, защото въпросътъ се обсъжда въ комисията надълго и нашироко и съображенията, които се изказаха тамъ, бѣха много основателни и нѣма защо азъ тукъ да ги преповтарямъ. Началото, което се поставя съ туй измѣнение за една централизация на контрола върху кооперациитѣ въ Централната кооперативна банка, е едно начало, което трѣбва да се прецени и да се разбере, че е само отъ полза.

А. Ляпчевъ (д. сг): Щомъ е за контролъ, и азъ съмъ за него.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Ляпчевъ! Казано е изрично, че правилникътъ за подпомагането на кооперациитѣ, които изнемогватъ, ще бжде изработенъ отъ Върховния съветъ при Българската централна кооперативна банка, а въ този Върховенъ съветъ участвуватъ представители на всички съюзи и по този начинъ онзи взаименъ контролъ, за който говорите, се запазва. Нѣма защо повече да се изяснявамъ по този въпросъ.

Г. г. народни представители! Азъ разбивамъ, че нѣма да се подпомагатъ всички, а само жизнеспособнитѣ кооперации.

А. Ляпчевъ (д. сг): Това е много сериозенъ въпросъ. Тогава не 10% отъ печалбитѣ на Кооперативната банка, а 500 милиона лева трѣбва да намѣрите за Кооперативната банка, за да гарантирате влоговетѣ въ популярнитѣ банки.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ правя декларация, че въ правилника, който ще бжде изработенъ, ще бжде казано изрично „за заздравяване на жизнеспособнитѣ кооперации“. При тази декларация азъ считамъ, че голѣма частъ отъ ония съмнения, които изказва г. Ляпчевъ, ще паднатъ и по този начинъ въпросътъ се разрешава така, както интереситѣ на кооперативното дѣло повеляватъ.

Окончателната редакция е следната: (Чете) „§ 14. Къмъ чл. 45 се прибавя следната нова алинея: 10% за фондъ подпомагане на кредитнитѣ кооперации. Тоя фондъ се образува при Българската централна кооперативна банка, освенъ отъ постановени процентъ отъ чиститѣ печалби на банката, още и отъ задължителни процентни удържки отъ чиститѣ печалби и отъ фондоветѣ на кредитнитѣ кооперативни сдружавания и съюзи — членове на банката, както и членоветѣ на съюзитѣ. Размѣрътъ на удържитѣ, управлението на фонда и използването му се урежда съ специаленъ правилникъ, изработенъ отъ Върховния съветъ при Българската централна кооперативна банка и утвърденъ отъ министра на финанситѣ“.

А. Ляпчевъ (д. сг): Това значи да приберете пари въ Кооперативната банка и да направите една държавна банка съ срѣдствата на кооперациитѣ. Това е много сериозенъ въпросъ. Унищожавате смисъла на едно учреждение, създадено, за да събужда кооператизма въ нашата страна. Поемате една голѣма отговорност. Ще гарантирате влоговетѣ съ 10% отъ печалбитѣ на Кооперативната банка.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Ляпчевъ! Ако е въпросъ да се отговори на това Ваше възражение, азъ мога да Ви кажа, че днесъ имаме хиляди основания да създадемъ този контролъ и да го централизираме, ...

А. Ляпчевъ (д. сг): И азъ съмъ за контролъ.

Министъръ С. Стефановъ: ... защото при сегашната му децентрализация, ще се съгласите, има много и много

основателни поводи за голѣми отговорности. По-нататък не може да остане тъй. Някои господа възразяват, че се нарушавал принципът на автономността на кооперацията. Отговарям, че този принцип си има своята граница.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Г. министре! Ако позволите да направя една малка бележка. Азъ мисля, че е по-добре да се отложи този въпрос, ...

Министъръ С. Стефановъ: Не.

А. Ляпчевъ (д. сг): Най-разумно е да се отложи.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): ... защото се вземат чужди срѣдства, за да се дадат на Централната кооперативна банка. Това е неправо. Ето това нѣщо, ако можете да намѣрите начинъ да го уредите. Защо да не го отложите за единъ день?

М. Дилиановъ (з): То е много право, г. Данаиловъ, но е много едностранчиво. Земледѣлскитѣ кооперации ги нѣма. Та би трѣбвало принципно да се сложи и реши въпросътъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Нѣ е въпросътъ за популярнитѣ банки. Ако може да се отложи, нека се отложи, за да се обсъди по-спокойно.

А. Циганчевъ (з): Да се гласува.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): Г. г. народни представители! Нека дамъ едно малко уяснение. Идеята за основаването на единъ фондъ за подпомагане на изпадналитѣ въ немощъ кредитни кооперации бѣ възприета отъ комисията и бѣ възложена на г. Ради Василевъ да даде една редакция. Тази редакция биде приета на второ четене отъ Парламента, като остана при третото четене г. министърътъ да направи въ нея нѣкои редакционни поправки, за да бѣде ясна. На трето четене, съгласно нашия правилникъ, не могатъ да се правятъ предложения.

С. Мошановъ (д. сг): Вие отдавна сте го нарушили този правилникъ.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): Да, и затова ставатъ такива дебати на трето четене, които не трѣбва да ставатъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ако е въпросъ за дебатитѣ на трето четене, тая практика се усвои отъ Сговора.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Е добре, така нека да е!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Казвамъ го това, понеже се правятъ бележки.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): На трето четене да се измѣня едно предложение, което Парламентътъ е воторалъ на второ четене следъ дебати, когато на всички народни представители може да се даде думата да дебатиратъ отъ него, е една практика, която очевидно ще ни доведе до положението, въ което сме сега. Затова азъ смѣтамъ, че по формални съображения преди всичко предложението на г. Ляпчевъ не може да се приеме отъ Парламента.

Независимо отъ това, г. г. народни представители, създаването съ законъ на нѣколко фонда при съюзи и при други кооперативни кредитни сдружения, които се контролиратъ отъ Централната кооперативна банка, значи да не създадете нищо, съ което да можете да подпомогнете. Ако съюзитѣ считатъ, че при себе си могатъ да основатъ такива фондове, тѣ сѣ свободни да ги основатъ. Нѣма защо ние съ законъ да ги задължаваме да основаватъ такива фондове, съ които искатъ да подпомагатъ своитѣ членове, които се числятъ къмъ тия съюзи. Ние искаме да създадемъ единъ фондъ, съ който Централната кооперативна банка и въобще кредитнитѣ кооперации въ България да могатъ да си служатъ въ даденъ моментъ и да подпомогнатъ нѣкои, които, по една или друга причина, сѣ изпаднали въ немощъ, но които, отъ друга страна, има основание да бждатъ подпомогнати, защото сѣ жизнеспособни.

Ето защо, г. г. народни представители, да се измѣнява съ едно предложение на трето четене онова, което е било прието отъ Парламента на второ четене, ...

Нѣкой отъ сговориститѣ: Не е сѣщото.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): ... е една погрѣшна практика. На второ четене Парламентътъ възприе вече да се основе единъ фондъ при Българската централна кооперативна банка.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Ляпчевъ! Поддържате ли предложението си?

А. Ляпчевъ (д. сг): Поддържамъ го, разбира се. Не само че го поддържамъ, но заявявамъ, че инцидентно се решава въпросъ за дългове и за дължници, който трѣбва да се решава общо и по който има много да се говори. Съжалявамъ, че така се тълкува! Не съмъ се заелъ да правя предложение безъ съгласието на министра на финанситѣ.

Второ, предложението, което ще се приеме, не е онова, което е прието на второ четене. Затуй трѣбва отдѣлно да го гласувате.

Министъръ С. Стефановъ: Затуй именно азъ го предлагамъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): По него ние имаме право да споримъ, както по всѣко предложение.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д): Това е сѣщото предложение, съ поправка, която оспорвате.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, г. председателю, поставете въпроса на гласуване.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има предложение отъ г. Ляпчевъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че ако Ви е ясенъ въпросътъ, г. министъръ-председателю, нѣмаше да кажете така.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Напротивъ, много ми е ясенъ. Има две гледища, отъ които едното е усвоено отъ комисията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на г. Ляпчевъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не е ясно, че тукъ се конфискуватъ суми въ полза на известни кооперации.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Ляпчевъ! Държите ли да се гласува отдѣлно § 14?

А. Ляпчевъ (д. сг): Да.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ измѣненіята въ § 14 тъй, както се прочетоха съ докладчика и както ги предложи г. министърътъ на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Предлагамъ на § 13 — за измѣненіето на алинея трета на чл. 41 — да се даде една нова редакция, ...

С. Мошановъ (д. сг): Редакционна поправка!

Министъръ С. Стефановъ: ... защото първиятъ проектъ бѣше една крайностъ, а и това, което е сега, е друга крайностъ. Азъ считамъ, че предложението, което ще направя, е най-правилното.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Докладчикътъ не е съгласенъ съ такъвъ редъ.

Министъръ С. Стефановъ: Предлагамъ. (Чете) „§ 13. Къмъ чл. 41.

Алинея трета на сѣщия членъ се измѣня така: При гласуванетоъ всѣко сдружение, включително и онѣзи, които влизатъ въ нѣкой съюзъ, членъ на банката, се ползува съ единъ гласъ, ако броятъ на редовнитѣ имъ членове въ последната отчетна година не надвишава 1500 членове. За всѣки други 1500 членове сдруженията се ползуватъ съ единъ гласъ, като никое отъ тѣхъ не може да ползува повече отъ 5 гласа“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на г. министра на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство Събранието приема.

Които приемат на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за Българската централна кооперативна банка, ведно съ гласуватитѣ прибавки и поправки, предложени отъ комисията и отъ г. министра на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 47)

Пристъпваме къмъ точка трета на дневния редъ — трето четене законопроекта за юридическитѣ лица.

Моля г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ Г. Василевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за юридическитѣ лица, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 48)

Пристъпваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ за 1932/1933 финансова година.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ за 1932/1933 финансова година.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Има да направя нѣколко бележки въ връзка съ представения ни законопроектъ за свръхсмѣтенъ кредитъ по бюджета за 1932/1933 финансова година, бележки чисто принципи, които целятъ да се напомни редътъ, който трѣбва да се спазва при управлението на държавната пара, редъ, който, особено въ днитѣ, въ които живѣемъ, ще трѣбва да се спазва съ всичката строгостъ, съ която и конституция, и специалния законъ за бюджета, отчетността и предприятия изисква. Трѣбва съ голѣмо прискѣрбие да забележа, че въ това отношение представениятъ ни законопроектъ има признаци на една немарливостъ чиновническа, която не може да мине неотбелязана, неподчертана и безъ протестъ въ Народното събрание.

Г. г. народни представители! Има едно конституционно начало: че никой законъ не може да бѣде отмиъняванъ, освенъ съ другъ законъ, абсолютно по сѣмъ начинъ, както се приема законътъ, който той отмиънява. Особено това трѣбва да се спазва, когато се касае за закони, съ които се установява начинътъ, по който трѣбва да се разходватъ държавнитѣ срѣдства. И въ това отношение даже конституцията е запазила за себе си известни норми, за да не могатъ тѣ да бѣдатъ отмиънявани отъ обикновенъ законодатель.

Нѣкой отъ мнозинството: Спазвали ли сте го?

С. Мошановъ (д. сг): Чл. 14 отъ представения ни бюджетпроектъ за допълнителни кредити нарушава отъ основни тези принципи, като видоизмѣнява предназначението на събранитѣ въ разнитѣ държавни фондове суми. Законитѣ, които сѣ създали тѣзи фондове, изрично постановяватъ, че ще се събиратъ по специаленъ начинъ отъ специални източници срѣдства, за да попълнятъ известенъ фондъ, като изрично се обозначава целта, за която могатъ да се изразходватъ тѣзи срѣдства. Никой не може, безъ рискъ да наруши конституцията и устройствени закони, какъвто е този за бюджета, отчетността и предприятия, да бърка въ тѣзи фондове и да ги употребява за други цели отъ тѣзи, за които сумитѣ сѣ събирани, освенъ чрезъ изрично предварително съгласие на Народното събрание. Както виждате, азъ не поддържамъ тезата, чисто формалистична, че въ тежки времена, каквито живѣемъ днесъ, управлението не може да вземе срѣдства, които сѣ събирани за една целъ и да ги употребява за друга целъ, т. е. да направи заемъ отъ тѣзи фондове. Но това, срещу което азъ въставамъ, е, че този заемъ е извършенъ не само безъ предварително да се иска разрешение отъ Народното събрание, но и чрезъ единъ административенъ актъ, когато и конституция, и устройствени закони

искатъ законодателна намѣса, за да могатъ тия суми да се използватъ. Въ времената, въ които живѣемъ, ние като-че-ли взехме да гледаме на тѣзи работи като на дребни формалности, обаче въ сѣщностъ, г. г. народни представители, това е посегателство върху основнитѣ права на Парламента. Ако тѣ му се отнематъ, неговото сѣществуване е абсолютно излишно. И ако отъ тѣзи, които стоятъ начело на управлението, се изземватъ отъ компетентността на Парламента неговитѣ основни права, които въ миналото сѣ оправдавали голѣмитѣ борби за създаването му, Парламентътъ не може да премълчи тоя фактъ — поради бюрократическа, чиновническа немарливостъ да се правятъ известни прегръщения спрямо конституция и устройствени закони — и да го мине неотбелязанъ и безъ протестъ.

Д. Нейковъ (с. д): Какъ ще е чиновническа, когато е правителствена?

С. Мошановъ (д. сг): Азъ по-нѣкога обичамъ да бия самаря.

Д. Нейковъ (с. д): А, то банка работа!

К. Кораковъ (д): Само че забравяте миналото.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ за миналото ще говоря, г. Кораковъ. Азъ не излизамъ тукъ, безъ да проуча въпроса — мога да ви увѣря — още повече като знай, че тази заранъ въ бюджетарната комисия се направи диверсия по този въпросъ съвършено неоснователно.

За да кажа всичко това, ми дава основание чл. 14 отъ този законопроектъ. Какво е казано въ този чл. 14? Казано е, че суми, взети за нуждитѣ на държавата отъ разнитѣ фондове съ постановления на Министерския съветъ, не подлежатъ на повръщане и се отнасятъ на приходъ по редовния бюджетъ на държавата за съответната финансова година.

Д. Ачковъ (нез): Конфискация!

С. Мошановъ (д. сг): Когато четете този членъ, ще ви направи впечатление, че въ него нѣма да намѣрите нито отъ кои фондове, нито каква сума е взета, а чисто и просто се казва на Народното събрание: „Ще гласувашъ en blanc, на бѣло да одобришъ сумитѣ, които ние, правителството, сме взели по известни постановления на Министерския съветъ.“

Д-ръ И. Бешковъ (з): Бѣхте ли въ комисията?

С. Мошановъ (д. сг): Ето г. д-ръ Бешковъ, който поне е училъ по тия въпроси, ми казва: „Бѣхте ли Вие днесъ въ комисията днесъ, бѣхъ и въ пленума, когато г. министърътъ на финанситѣ чете отъ кои фондове какви суми е взелъ, но лични обяснения въ комисия, предъ пленумъ, това не е законодателенъ текстъ. Ние имаме да оформяваме една административна дейтелностъ, която е замѣстила законодателя. Нашата конституция изрично казва какви сѣ формитѣ, въ които тя ще трѣбва да бѣде оформена.“

Отъ болшинството ми се възражава, че и въ миналото сѣ вземани суми отъ фондоветѣ. Не го отричамъ. Азъ знамъ туй, което г. Кораковъ ще ми върази — че въ миналото не 200, 300, а 600 милиона лева сѣ взети отъ фондоветѣ....

К. Кораковъ (д): 660 милиона лева.

С. Мошановъ (д. сг): ... че 660 милиона лева сѣ взети отъ разнитѣ фондове за бюджета за 1930/1931 г. Обаче това, което трѣбва да се знае, то е, че всѣка стотинка отъ тия фондове е взета въ миналото, следъ като предварително е гласувано известно законодателно разрешение и най-главното: всичкитѣ тия суми сѣ оформени съ съкровищни бонове, сконтирани предъ Българската народна банка и внесени и изплатени наново по фондоветѣ. А какъ се процедира въ дадения случай? Съ министерско постановление — административенъ актъ — се взематъ суми отъ фондоветѣ и се употребяватъ за друго предназначение. Има практика у насъ, когато Камарата не заседава — което е пакъ нарушение на конституцията, защото конституцията казва, че такива постановления, които да замѣстятъ законъ, могатъ да се взематъ само въ дни на бедствие, когато Народното събрание е възпрепятствувано да се събере и т. н. — има, казвамъ, една установка

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 61.

практика, че когато Народното събрание не заседава, при спешни случаи, може съ министерско постановление да се извърши известен акт, за който е нужна законодателна санкция. Обаче всичките постановления, които ни са представени днес за одобряване, съ изключение на първото постановление, което е взето през време на управлението на Сговора, са взети през време, когато Народното събрание е заседавало. Ето на това азъ обръщамъ вниманието на правителството и на българския Парламент! Г-да! Когато единъ законопроектъ може по спешност да се гласува на първо и второ четене и на следния денъ на трето четене — значи, за два дни вие можете да имате законодателната санкция на Парламента — вие не можете да теглите суми, безъ тоя Парламентъ да знае това, не можете да вършите основни нарушения на правила, които навсякъде, въ всички добре устроени държави, са елементарни принципи. Но има нѣщо друго. Даже да признаемъ, че всичко това е извършено при условията на чл. 47 отъ конституцията — а то е извършено при явно нарушение на тоя членъ — вие бѣхте длъжни да внесете на одобрение тия министерски постановления поне въ първата сесия на следващото Народно събрание. А ние виждаме, че министерски постановления за изтегляне на суми отъ фондовете и употребени за друго предназначение, взети въ 1931 г., са внесени за одобрение отъ Народното събрание въ 1933 г. И азъ не бихъ желалъ, г. г. народни представители, тоя факт да бѣде отбелязанъ само отъ тая страна, (Сочи лѣвицата) като единъ акт на опозиция и шикана, или на търсене днесъ да се прави шумъ. Азъ бихъ желалъ въ туй отношение Парламентътъ да бѣде единодушенъ, за да може действително, когато времената са най-тежки за българските финанси, последните да бѣдатъ въ най-добъръ редъ по отношение начина, по който се извършватъ държавните разходи. И защо е необходимо, г. г. народни представители, това предварително разрешаване на Парламента, за да се измѣни предназначението на фондовите суми? Защото азъ съмъ дълбоко убеденъ, че много отъ тѣзи тегления на суми отъ различните фондове, ако бѣха представени предварително на разглеждане и разрешение, нашето съгласие нѣмаше да бѣде получено. Защото, безъ да отричамъ грамадната нужда на държавата отъ пари, безъ да отричамъ обективните условия, поради които държавната каса не може да задоволява своите нужди, има известни източници, чието пресушаване може да докара много по-голяма беда, отколкото това, че не може да бѣде задоволена тази или друга нужда по държавния бюджетъ, за която е теглена тази или онази сума отъ нѣкой фондъ.

Азъ дълбоко вѣрвамъ, че Парламентътъ нѣмаше, ако предварително се искаше съгласието му, да позволи изсушаването изъ дъно на строителните фондове. Г. г. народни представители! Ние сме единичката страна, въ която отъ всички отговорни мѣста се твърди, че строежътъ е едно разточителство, че строежътъ са само за дни на стопанско благоденствие, че строежътъ са нѣщо, което могат да си позволят само богати държави и съ бюджетни излишци. Тѣмъ обратното виждаме въ цѣлия свѣтъ — компетентни икономисти въ всички страни, търсейки да намѣрятъ разковничето, за да може да се завърти колелото на замръзлия стопански животъ, поддържатъ, че разковничето — това са строежътъ, които могат да раздвижатъ стопанския животъ. Напоследъкъ вие сте чели въ всички вестници какво писо голѣмиятъ английски икономистъ Кейнесъ, единъ човѣкъ, който още въ 1920-1921 г. има куража да каже и на английското обществено мнение, и на общественото мнение на победителитъ, че репарациите ще тегнатъ като едно бreme, което ще доведе до стопанска катастрофа Европа и Америка. Тогава се считаше, че той е единъ утопистъ. Днесъ сѣмниятъ тоя човѣкъ бие тревога и казва, че всички тѣзи мѣрки на ограничения, на стѣснение, изсушаване приходни-източници, които да се употребятъ за цели неконсумативни, са вредни. Трѣбва да се даде възможност да се обърне една и сѣща сума 3-4 пѣти, а това може да стане единствено, изключително чрезъ предприемане на голѣми строителни предприятия. Отъ работника зидаръ до бояджията, 14 професии прилагатъ своя трудъ при строителството.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Съгласенъ съмъ, но не строителство на полицейски участъци, на затвори. Онова строителство за което говорятъ икономиститъ, е свършено друга работа.

Н. Стамболиевъ (з): Строежъ на пѣтица, на мостове и пр.

С. Мошановъ (д. ср): Г. Даскаловъ подкрепя моята мисълъ, но не ме дочака да се изкажа, защото азъ ще прочета какви фондове са пресушени и за какви цели трѣбва да се употребятъ. Съ предложения ни законопроектъ отъ насъ се иска да одобримъ незаконното пресушаване именно на строителните фондове. Отъ сумата 281 милиона лева, която е изтеглена отъ фондовете по бюджета за 1931/1932 г., 246 милиона лева са изтеглени отъ строителните фондове. Отъ бюджета за 1932/1933 г. отъ 116.900.000 л. 45 милиона са изразходвани отъ строителни фондове.

Г. г. народни представители! Ние се намираме въ навечерието на единъ строителенъ сезонъ. Азъ представявамъ едно население — което се занимава и което много добре познавамъ — съ строителството. Въ този моментъ то е обзето отъ смутъ, защото досега предъ всѣки строителенъ сезонъ то се намирало предъ една програма на строежъ, а днесъ вижда, че всички държавни сръдства за строежъ са пресушени и съществува една уплаха по отношение на частния строежъ, вследствие на още неопределеното положение на закона за наемитъ. Защото, откакто се заговори, че законътъ за наемитъ ще посегне и върху нормирането на частните жилища, всѣки се въздържа да купува вече готови апартаменти, никой не мисли за новъ строежъ презъ настоящия сезонъ. И независимо отъ това, че днешната криза засегна 2/3 отъ българския народъ, който се занимава съ земледѣлие, на една значителна частъ български граждани, които се занимаватъ съ строителство и които нѣматъ въ хамбаритъ жито и купуватъ, за да ядатъ, ще имъ бѣдатъ пресушени презъ идния сезонъ източниците за препитание и тѣ ще изпадатъ въ най-тежкото положение — положението на безработния. Много е тежко положението днесъ на българския земеделски производител, но той поне има утешение да не мисли и да не се грижи за хлѣба на своите деца. А по отношение на строителните работници, които иматъ 38.000 семейства въ България, въпросътъ за строежа е единъ жизненъ въпросъ. И трѣбва да кажа, че въпросътъ за строежа въ времето на Демократическия сговоръ, така хуленъ за този строежъ, бѣше най-добре разрешенъ, като се създадохъ строителните фондове. Защото се знаеше, че съ нашитъ оскудени сръдства на редовния бюджетъ не може да се създаде работа на безработните.

Н. Стамболиевъ (з): Днесъ заеми вече нѣма!

С. Мошановъ (д. ср): И затуй въ спестовните касички, каквито представляватъ строителните фондове, управлението на Демократическия сговоръ остави въ наследство на новото управление суми, които възлизатъ, въпрѣки всичката снизходителна усмивка на тѣзи, които управяватъ, на 1 милиардъ 47 милиона лева.

Н. Стамболиевъ (з): При два заема!

Министъръ С. Стефановъ: 90% отъ тѣзи фондове ги нѣма. 90% са само цифри.

С. Мошановъ (д. ср): Че не са цифри, г. министре, показва фактътъ, че вие сте могли отъ тѣхъ да изтеглите, за да задоволите известни консумативни нужди.

Министъръ С. Стефановъ: Колко?

С. Мошановъ (д. ср): Азъ ще Ви кажа този милиардъ въ какво се състои.

Министъръ С. Стефановъ: Нали ги четохъ онзи денъ.

С. Мошановъ (д. ср): Г. г. народни представители! На насъ ни се раздаде тия дни една голѣма книга. Тя е много поучителна. Това е докладътъ на Върховната смѣтна палата — учреждението, което води смѣтките на българската държава. Този докладъ тя е длъжна, следъ като се приключи бюджетътъ, да го даде на Народното събрание заедно съ закона за приключване на бюджета, който още не е внесенъ. Тогава ще има да се кажатъ много по-интересни работи по отношение на това, което е оставилъ Демократическиятъ сговоръ, като сръдства на държавата. Обаче азъ използвамъ този официаленъ документъ днесъ само за тезата, която ми е необходима, за да докажа, че е останала тази сума въ тия фондове. Това са страници 524 до 531 отъ този докладъ. На това възражение, което се направи: колко са изтеглени, ето какъвъ е отговорътъ: изтеглени са — това го казахте вие миналия пътъ — 390 милиона, кръгло 400 милиона лева отъ този милиардъ. Но въ този милиардъ е влизалъ фондъ „Обществени осигу-

ровки", който е бил 315 милиона лева; към този милиард е влизал и пенсионният фонд от 325 милиона лева, който счетоводно е бил тамъ.

Н. Стамболиевъ (з): Счетоводно — това е жалко.

Министъръ С. Стефановъ: Какъ можете да говорите за фондъ „Обществени осигуровки“ отъ 315 милиона лева, който е раздаденъ на държавата въ заеми въ миналото? Къде има фондове?

С. Мошановъ (д. сг): Г. министре на финансите! Вие ме прекъсвате по единъ въпросъ, който познавамъ въ пълна подробностъ и съжалявамъ, че вие не сте се заинтересовали за фонда „Обществени осигуровки“ и не правите две разлики: разлика отъ разходъ и разлика отъ плащантъ. Фондътъ „Обществени осигуровки“ не може да стои въ държавната каса съ 1% лихва, защото основата на общественитъ осигуровки е олихвяването на сумитъ, които постъпватъ тамъ. Вѣрно е, че фондътъ „Обществени осигуровки“ е раздаденъ въ срочни свидетелства, било за три, пет, десетъ години на Земледѣлската банка, на Централната кооперативна банка. Както виждате, въ токушо гласувания законъ за Централната кооперативна банка вие пакъ казвате, че 50% отъ сумитъ на фонда „Обществени осигуровки“ ще се даватъ на лихвенъ влогъ въ банката. Това е плащантъ, това е олихвяване на фонда, това не значи, че фондътъ е изразходванъ, изяденъ, освенъ ако ще кажете, че Българската народна банка, Българската земледѣлска банка и Българската централна кооперативна банка сѫ батакчи и нѣма да повърнатъ взетитъ въ заемъ суми отъ фонда „Обществени осигуровки“ — нѣщо, което азъ не бихъ желалъ да излѣзе отъ Вашата уста.

Министъръ С. Стефановъ: Никой не говори това. Азъ казахъ само, че фондътъ е ангажиранъ въ миналото, използванъ е, но вие не сме го изразходвали.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ не казвамъ, че вие сте го използвали.

А. Ляпчевъ (д. сг): Използува се отъ Земледѣлската банка и Кооперативната банка.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ не казвамъ, че вие сте го използвали, днесъ вие гласувахме. То се знае, че вие не сте използвали повече отъ това, което самъ признавате днесъ съ вашия внесенъ законъ, че сте изразходвали. Значи, имало е останали спестени пари въ тия фондове: строителни фондове, каквито сѫ фондъ „Сѣдебни сгради“, фондъ „Постройка Финансово министерство“, фондъ „Разширение и подобрене желѣзнопѣтнитъ гари“, фондъ „Постройка телеграфо-пощенски станции“, фондъ „Подновяване мина Перникъ“, фондъ „Общински пѣтища“, фондъ „Почивни станции“, фондъ „Подновяване желѣзницитъ“ и фондъ „Постройка затвори“ и пр. Както виждате, това сѫ повече отъ 11 фонда, това сѫ били спестени пари за една определена целъ, а вие сте ги взели. Азъ не отричамъ вашето право да ги вземете, защото въпросътъ за доброто управление на държавата, тъй както вие го разбирате, ви дава право да поискате тия пари. Първиятъ упрѣкъ, който правя, е, че вие това сте го направили не по формата на закона, а съ министерски постановления и тия министерски постановления не сте ги внесли въ следващата Камара за одобрение. И, най-важното, днесъ, когато внасяте тия постановления, въ вашия законопроектъ не казвате нищо отъ кой фондъ сте вземали паритъ, нито съ кои министерски постановления колко суми сте вземали, за да можемъ ние да одобримъ тѣзи министерски постановления. Защото, ако не ни дадете единъ текстъ, съ който да се каже, че се одобряватъ министерски постановления едиконси нумера, отъ едиконси дата, съ които се взематъ едиконси лева отъ едиконси фондъ, ние нищо не одобряваме. Вѣрно е, че въ комисията вие ни казахте устно за тѣхъ. Вѣрно е, че ни дадохте обяснения въ бюджетарната комисия, но това не заглъхва тази законна форма. Азъ мисля, че тази законна форма не е кука. Тя съдържа гаранция въ себе си, за която трѣбва да бждемъ най-ревниви, особено въ времена като днешнитъ,

въ които живѣемъ. Нищо нѣма да подрони престижа на Парламента повече, ако вие абдикираме отъ въпроса за оползотворението на държавни суми.

Г. г. народни представители! Въ последния бюджетъ на управлението на Демократическия сговоръ за 1930/31 г. съ единъ текстъ въ закона за бюджета се създаде единъ фондъ „Оборотенъ капиталъ за стопанска експлоатация на горитъ“. Той се създаде, за да се подпомогне на горското население да се отърве то отъ всички предприемачи при търговетъ и да може да разполага съ единъ оборотенъ капиталъ отъ тоя фондъ, за да получи цѣлия приходъ отъ своя трудъ, като заплати само таксата за сѣчене. И този фондъ, който, както виждате, само за една година е могълъ да даде възможностъ да се събератъ 4.000.000 л., се взе. Нима тия 4.000.000 л. не можеше да се взематъ отъ друго мѣсто, а трѣбваше да се взематъ отъ единъ фондъ, създаденъ въ единъ моментъ, въ който може да изиграе една спасителна роля, особено при тази криза, въ която се намира горското население и да се дадатъ за чисто консомативни нужди, каквито сѫ заплатитъ и пенситъ?

Това сѫ, г. г. народни представители, нѣколкото бележки, които искахъ да направя. Азъ ги казахъ въ по-кратка форма и въ бюджетарната комисия. Тамъ всички бѣхме съгласни — и опозиция, и болшинство — че тоя начинъ е невъзможенъ и се обеща да се даде съответната редакция. Днесъ, обаче, съ съжаление научихъ, че докладчикътъ нѣма да ни докладва това, а ще се задоволи да ни чете само отдѣлнитъ таблици, като пояснение на текста. Това не бива да става, защото, ако не вземемъ бележка отъ такива нарушения, както казахъ, ние, като Парламентъ, ще абдикираме отъ същественитъ си права и задължения, отъ които ние, особено въ днешнитъ времена, въ които живѣемъ, не трѣбва да абдикираме. (Ръкоплѣскания отъ сговориститъ).

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Други записани нѣма.

Има думата г. докладчикътъ.

Министъръ С. Стефановъ: Значи, други групи не ще взематъ думата.

П. Стайновъ (д. сг): Демократическиятъ сговоръ си каза думата.

Министъръ С. Стефановъ: Нали искахте дебати?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣжа. Мнозинство, Събранието приема.

Д. Ачковъ (нез): Г. министърътъ иска да отговори.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ мислѣхъ, че ще има и други оратори. Азъ щѣхъ да отговоря на туй, което каза г. Стойчо Мошановъ. Но понеже нѣма други записани, ще говоря по отдѣлнитъ членове.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 1. Разрешаватъ се на министритъ извънбюджетни (свърхсметни) кредити за 1932/1933 финансова година, както следва:

I. По редовния бюджетъ на държавата 187.670.431 л.

II. По бюджета на фондоветъ 24.206.000 „

Разпредѣлението на кредита по министерства, параграфи и фондове е показано въ подробна таблица къмъ закона“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ чл. 1 тъй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣжа. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

(Къмъ чл. I отъ закона)

за извънбюджетния (свръхсметенъ) кредитъ за 1932|1933 ф. г.

Министерства и дирекции	§	ЗА КАКВО СЕ ИСКА КРЕДИТЪТЪ	Лева
I. По редовния бюджетъ.			
Народно събрание	15	Представителни пари на председателя и подпредседателитъ	30.000
	17	Дневни пари на народнитъ представители	14.500.000
	20	Възнаграждение на временни стенографи, машинописци и коректори	400.000
	23	Печатане разни книжа	100.000
	29a	Възнаграждение за ношенъ трудъ отъ 1 априлъ 1932 г. на персонала при Народното събрание за всѣко заседание въ неприсѣственъ день отъ 18 часа нататкъ следъ пладне и пр.	270.000
Държавни дългове	44	Субсидия на фонда „Пенсии за изслужено време“ (съгласно чл. 38, буква И, отъ закона за пенсиитъ за изслужено време	150.000.000
	49	За изплащане 10% отъ стойността на имотитъ на гръцкитъ емигранти	4.610.000
	50a	За издръжка комисариата на О. Н.	300.000
	новъ	За изплащане на фонда „Постройка на т. п. помѣщения и набавяне пощенски вагони“	7.000.000
	63		
М-во на външнитъ работи и на изпов. (Бълг. прав. църква)	61	Държавна помощ на Софийската духовна семинария.	150.000
М-во на вжтр. работи и народното здраве (Дир. нар. здраве)	новъ		
	108	За набавяне покъщнина, бѣльо, медикаменти и дезинфекционни сръдства за открититъ нови болници, както и за нуждитъ на Дирекцията на народното здраве (I-степенната държавна болница, медицинския факултетъ, Александровска болница) въ борбата срещу тифузната зараза въ София	300.000
М-во на финанситъ	33	Дългове за минали години:	
		а) доплащане стойността на доставения кибритъ презъ минали години	4.221.453 л.
		б) изплащане стойността, разноскитъ по пренасянето, застраховки и пр. на изпратеното брашно отъ Дирекцията за храноизноса за населението въ Корча — Албания, пострадало отъ земетресението презъ 1931 г.	447.667 л.
	новъ	а) разноски за погребението на починалитъ: д-ръ П. Гудевъ, бившъ министъръ-председателъ — 23.000 л.; сумата да се оправдае съ разписка отъ сина на покойния; Д. А. Ценовъ, дарителъ отъ гр. Свищовъ — 110.965 л.; д-ръ Хр. Т. Стамболски — 10.613 л.; сумата да се оправдае съ разписка отъ внука на покойния — Хр. Бояджиевъ; К. Георгиевъ, бившъ народенъ представителъ — 10.000 л.; Климентъ Бояджиевъ, бившъ м-ръ на войната — 26.217 л.; Ст. Заимовъ — 20.000 л. и обезщетение на Евгений Лукашъ — 100.000 л. (Сумата да се оправдае съ преписъ отъ постановление на Министерския съветъ и съ разписка, подписана отъ получателя)	4.669.120
	новъ	На Върховния кооперативенъ съветъ за произведената анкета върху кооперативното дѣло въ България отъ Обществото на народитъ. Разходитъ да се оправдаятъ съ преписъ отъ постановление на Министерския съветъ за одобряване на извършения разходъ и смѣтко-разписка отъ Върховния кооперативенъ съветъ.	300.795
	39		82.016
М-во на войната	27	За ремонтъ и поддържане сградитъ и пр.	433.500
М-во на търгов. пром. и труда	82	За доставка на разни хартии и консомативни материали на Държавната печатница	2.000.000
М-во на общ. сгради, пжт. и благоустр. (Гл. Дир. на трудов. повинность)	9	Превозване дървесна маса на горското стопанство „Тича“.	25.000
Гл. Дир. на пощитъ	43a	За разноски по погребението на убития бившъ главенъ директоръ на пощитъ Ст. Ивановъ — 25.000 л. (Сумата да се оправдае съ разписка отъ съпругата на покойния).	25.000
Всичко по редовния бюджетъ			187.670.431

Министерства и дирекции	§	ЗА КАКВО СЕ ИСКА КРЕДИТЪТЪ	Лева
II. По бюдж. на фондовете.			
Фондъ „Общин. налози“	10	За купуване и поддържане превозни сръдства	300.000
Фондъ „Обществени осигуровки“	14	За лѣчение на осигуренитѣ работници въ устроениѣ отъ фонда лѣчебни станции	1.500.000
	16	Пѣтни и дневни пари за лѣкуване, 75-дневна парична помощъ и погребални разноси и пр.	200.000
	17	Дѣлгове за минали години по осигуровка „Болестъ и майчинство“ и пр.	19.000.000
	27	Парични помощи за безработица и др.	2.000.000
	28	Дѣлгове отъ минали години по осигуровка „Безработица“	1.000.000
	43	За детски градини и домове за децата на работнички	200.000
	буква г		
Фондъ „Посмъртна каса за личнитѣ пенсиснери, получаващи пенсия за изслужено време“	6	Печатане бланки, вносни листове, членски книжки и др.	6.000
		Всичко по бюджета на фондовете	24.206.000
		А всичко извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за 1932/1933 финансова година	211 876.431

Министъръ С. Стефановъ: Кажете измѣненіята по таблицитѣ.

Докладчикъ К. Коракъвъ (д): Общата сума по редовния бюджетъ е била първоначално 187.870.431 л., обаче впоследствие бюджетарната комисия не е приела сумата 200.000 л. помощъ на семейството на убития бившъ главенъ директоръ на пощитѣ г. Стефанъ Ивановъ, следователно, тази обща сума се намалява съ сумата 200.000 л. по § 43а и става 187.670.431 л.

А текстътъ на тоя параграфъ 43а се измѣня така: (Чете)

„За разноси по погребението на убития бившъ главенъ директоръ на пощитѣ Ст. Ивановъ. (Сумата да се оправдае съ разписка отъ съпругата на покойния) — 25.000 л.“ Това е то разликата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Когато се чете обяснителната таблица въ комисията, азъ заявихъ изрично, че поддържамъ предвиждането на тоя разходъ, защото има постановление на Министерския съветъ за тоя разходъ и отъ него правителството прави въпросъ на довъррие. Правителството има своето решение и азъ моля Камарата да гласува тоя разходъ. Всѣки единъ отъ васъ ще схване, че решението на Министерския съветъ нѣма за целъ нищо друго, освенъ, съ нищожнитѣ 200.000 л. да даде едно успокоение, едно удовлетворение на опечаленото семейство на загиналия висшъ чиновникъ. Азъ считамъ за излишно да влизамъ по-нататъкъ въ подробности, да говоря върху смисъла на това решение на Министерския съветъ. Не мога да си обясня по какъвъ начинъ могатъ да се обосноваватъ ония, които сж предложили въ комисията да не бжде гласуванъ тоя кредитъ, макаръ че той е предвиденъ по решение на Министерския съветъ.

Съ тия нѣколко думи ви моля да гласувате таблицата съ поправката, която трѣбва да се направи, т. е. да се предвиди кредитътъ по § 43а въ размѣръ на 200.000 л. — както бѣше въ първоначалния проектъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Съ 200.000 л. е намаленъ кредитътъ. Сега само 25.000 л. сж оставени.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Чухме отъ г. министра на финанситѣ съображенията на Министерския съветъ за това негово решение — да се отпусне сумата 200.000 л. на наследницитѣ на убития главенъ директоръ на пощитѣ. Наистина, съображенията сж убедителни, но

струва ми се, че Министерскиятъ съветъ би трѣбвало да внесе своето постановление предварително за одобрение отъ Народното събрание, защото то заседава, или пъкъ да сезира народното представителство съ единъ законопроектъ за отпускане помощъ на пострадалото семейство, която следъ приемането на закона да бжде изплатена. Но по всичко изглежда, че сумата е вече дадена, и ние сме изправени предъ свършения фактъ да оформимъ тоя разходъ, извършенъ по силата на едно министерско постановление.

Независимо отъ това, мене ми се струва, че Министерскиятъ съветъ по този начинъ създава единъ не твърде добъръ прецедентъ. Бихме могли да наброимъ маса случаи, когато Министерскиятъ съветъ, ако трѣгне по тоя пътъ, ще дава много и много помощи. Не остава освенъ да пожелаемъ тогава, когато Народното събрание заседава, Министерскиятъ съветъ да поднася такива въпроси на разглеждане и разрешение отъ Народното събрание, а не самъ да ги разрешава и да ни поставя предъ свършени факти — ние само да зарегистрираме извършеното отъ Министерския съветъ.

Прочее, понеже се поставя въпросъ на довъррие отъ страна на правителството, не мога да правя предложение да не се одобри предложението на г. министра на финанситѣ.

Х. Родевъ (нац. л): Това е въпросъ на съвѣсть. Нѣма защо да правятъ въпросъ на довъррие.

Е. Поповъ (з): Обаче същевременно мисля, че народното представителство трѣбва да обърне сериозно внимание върху тоя начинъ на процедиране отъ страна на Министерския съветъ и да пожелае въ бждеще да се избѣгватъ подобни случаи.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Прави се бележка на Министерския съветъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ не бѣхъ тукъ, бѣхъ въ чужбина, когато Министерскиятъ съветъ е взелъ това постановление за изплащане на тая помощъ. Но трѣбва да разберете, че това е постановление на Министерския съветъ. Особено трѣбва да разбере това болшинството. Тоя въпросъ е много ясенъ. Не може иначе да бжде, защото ще направите, министритѣ, които сж гласували постановлението, да върнатъ паритѣ.

Х. Чолаковъ (з): За резултъ!

Министър-председател Н. Мушанов: Това значи, че вие нямате доверие на министрите, които са тук.

А. Капитанов (з): Не това, г. министре. Ние искаме да кажем, за въ бъдеще да не стават такива неща.

Министър-председател Н. Мушанов: То е друго. — При тая случка, която разтревожи въ сжщия ден цѣлото обществено мнение; при едно такова жестоко престѣпление, което се извърши надъ единъ виденъ български чиновникъ, това бѣше нашъ дългъ. Вѣрно е, г-да, съдба — съдба! Но ако при такива случаи вие нямате Министерски съветъ, който да реагира изведнѣжъ, да даде доказателства за съчувствие къмъ семейството на единъ човѣкъ, загиналъ при такава трагична обстановка, ще разберете, че ефектътъ се губи.

Но ние имаме и другъ единъ случай. Преди 5 дни убиха единъ другъ служител при изпълнение на неговия служебенъ дългъ и Министерскиятъ съветъ даде на семейството му 20.000 л. Ако вие сте Министерски съветъ, и вие ще направите сжщото. За щастие, имаме предвиденъ кредитъ за тия, които падатъ при изпълнение на служебния си дългъ, и въ размѣръ на тоя кредитъ отпустнахме тия 20.000 л.

Азъ нѣма да откажа, че е по-добре е въ такива случаи, когато Народното събрание заседава, макаръ съ 5—10 дни закъснение, този въпросъ да се решава отъ самото Народно събрание. Но при тоя мотивъ, при обстоятелствата, при които това убийство стана, намираме, че нѣма защо да упрѣквате Министерския съветъ, че е направилъ нѣкаква неморална или незакономѣрна постѣпка, която не може да се мотивира. И азъ много се учудвамъ — нека си го кажа откровенно — че въ комисията този въпросъ е повдигналъ такива дебати и че тамъ това не е било прието, та трѣбва да го приема сега Народното събрание.

Безъ да излагамъ още много други съображения, азъ ще моля сумата да се гласува отъ уважение къмъ паметта на този нещастенъ човѣкъ, единъ отъ най-добрите чиновници, на такава висша служба.

Р. Ренгелов (раб): Ама защо не отпускате обезщетение и за нашите убити?

Министър-председател Н. Мушанов: Оставете настрана вашите аргументи. Нѣма да ме убедите!

Та ще моля, г. г. народни представители, тая сума да бѣде гласувана. Азъ не смѣтамъ, че този въпросъ е въпросъ на болшинство и меншинство, а смѣтамъ, че е въпросъ на дългъ на народното представителство. Но трѣбва да направя бележка, че особено болшинството дължи да почете решението на своя Министерски съветъ.

Е. Шидерски (з): Ние, г. министър-председателю, ще гласуваме, но искаме да се има предъ видъ това и по отношение на други. Много души бѣха изклани на 9 юний. И за тяхъ трѣбва да се помисли.

Председателствуващъ Н. Захариев: Има думата г. министърътъ на желѣзниците, пощитъ и телеграфитъ.

Министъръ С. Костурковъ: Г. г. народни представители! Нѣмаше да взема думата, ако тукъ не бѣше изтъкнато, че това е първиятъ случай на решение на Министерски съветъ, съ което се дава известно обезщетение на семейството на загиналия при изпълнение на своята служба български гражданинъ. Изтъкнатото не е вѣрно. Г. народниятъ представител, който говори това, сигурно, не знае, че това не е първиятъ случай, нито ще бѣде последниятъ. Миналата сѣбота Министерскиятъ съветъ реши да се отпусне 30.000 л. възнаграждение на семейството на убития на границата подофицеръ; преди 4 години Министерскиятъ съветъ пакъ реши да се отпуснатъ 100.000 л. на семейството на убития въ пощата касиеръ и т. н. и т. н.

Г. г. народни представители! Това е дългъ на управлението, това е дългъ и на Камарата. Нищо беззаконно не се върши. Има случаи, при които известна мѣрка ще произведе впечатление, ще има своята ефикасност, когато въ момента се вземе. Тѣй е постѣпвано, г-да, въ миналото, тѣй се постѣпва и въ дадения случай. Не желая да убеждавамъ, нито да разубеждавамъ никого. Искяхъ да покажа само какъ е процедирано при такива случаи въ близкото и по-далечното минало — само това. Защото азъ съмъ министъръ на онова министерство, въ което покойниятъ директоръ служеше, и се въздържамъ да говоря. Въздържамъ се най-вече затова, защото нѣма случай въ печата да се каже една лоша дума за този покойникъ, и моята защита ще бѣде по-скоро оскѣрбление за неговата паметъ, отколкото защита.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Тогава, г-да, ще има една поправка. Като се вземе сумата 25.000 л. за погребение на убития директоръ на пощитъ Стефанъ Ивановъ, плюсъ сумата 200.000 л. помощъ на семейството на убития, тогава общата сума по редовния бюджетъ на държавата ще стане 187.870.431 л.

Г. Т. Данаиловъ (д. ст): По-напредъ ще трѣбва да се гласува сумитъ поотдѣлно.

Министъръ С. Стефановъ: Да се гласува тогава по-напредъ добавката и после цѣлата сума.

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ предложението на г. министра на финанситъ въ рубриката „Главната дирекция на пощитъ“, § 43а, да се прибави: „Помощъ на семейството на убития бившъ главенъ директоръ на пощитъ Ст. Ивановъ — 200.000 л.“, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ таблицата, ведно съ гласувата прибавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Т. Данаиловъ (д. ст): Сега, ако желае г. докладчикътъ, да обясни каква е тая сума 100.000 л., която се дава като обезщетение на Евгений Лукашъ. Тукъ това не е обяснено; пише се само: „а сумата да се оправдае отъ Министерския съветъ“ и пр.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Тукъ има една печатна погрѣшка. Напечатано е „Лукашъ“, вмѣсто „Лукели“. Касае се, г. г. народни представители, относно обезщетение за убития италианецъ...

Министър-председател Н. Мушанов: Моля, позволете две думи да кажа азъ. — Лукели, италиански поданикъ, бѣше убитъ при едно разбойническо преследване около Орта-къой, за жалостъ, отъ органи на държавната власт, които, разбира се, бидоха подведени подъ отговорностъ и ги осѣдиха.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 2. Разходитъ, разрешени съ предидущия членъ отъ настоящия законъ по бюджета на държавата, да се покриятъ отъ икономитъ по сжщия бюджетъ, а тия по фондоветъ — отъ икономитъ или наличноститъ по съответнитъ фондове“.

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ чл. 2 тѣй, както се докладва отъ докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 3. Кредитътъ отъ 150.000 л. по § 1 отъ обяснителната таблица за личния съставъ по бюджета на Министерството на войната за 1932/1933 финансова година, за възнаграждение на военно-наемни преподаватели въ Военното на Н. В. училище, се намалява съ 50.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ отъ 300.000 л., за възнаграждение на редактора, коректора и писателитъ по списване на военната история, по § 1 на сжщата обяснителна таблица.“

Намалява се кредитътъ по § 3 отъ сжщия бюджетъ съ 3.000.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ по § 4“.

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ чл. 3 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 4. Намалява се кредитътъ по § 1 отъ бюджета за 1932/1933 финансова година на морската и дунавска полицейски служби и морската учебна частъ съ 500.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ по § 8 на сжщия бюджетъ“.

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ чл. 4 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 5. Намалява се кредитътъ по § 22 отъ бюджета на Дирекцията на държавнитъ дългове за 1932/1933 финансова година съ 146.150.000 л., съ която сума се увеличаватъ кредититъ по сжщия бюджетъ, както следва: по § 5 — съ 2.250.000 л., по § 18 — съ 48.200.000 л. и по § 30 — съ 95.700.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ чл. 5 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Чл. 6 добива следната нова редакция: (Чете) „Намалява се кредитътъ по § 48 отъ бюджета на ф. „Обществени осигуровки“ за 1932/1933 финансова година съ 400.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ по § 29 отъ сщия бюджетъ“.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Значи, това е ново нѣщо.

Министъръ С. Стефановъ: Чл. 6 добива нова редакция.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 6 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 7. Намаляватъ се кредититѣ отъ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1932/1933 финансова година, както следва: по § 3 — съ 290.000 л., по § 8 — съ 790.000 л., по § 10 — съ 1.000.000 л., по § 12 — съ 6.000.000 л., по § 14 — 500.000 л., по § 20 — съ 6.000.000 л., по § 21 — съ 1.000.000 л., по § 25 — съ 1.000.000 л., по § 27 — съ 1.500.000 л., по § 28 — съ 500.000 л., по § 32 — съ 22.000.000 л., по § 34 — съ 400.000 л., по § 35 — съ 1.600.000 л., по § 46 — съ 200.000 л., по § 57 — съ 4.000.000 л., по § 65 — съ 1.500.000 л., по § 75, т. 3 — съ 200.000 л., по § 79 — съ 500.000 л., по § 80 — съ 300.000 л., по § 82 — съ 250.000 л., или общо съ 49.530.000 л., като съ тая сума се увеличаватъ кредититѣ: по § 19 — съ 42.370.000 л. и по § 53 — съ 7.160.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 7 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Какви сѣ тия кредити?

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Нищо лично нѣма, г. Данаиловъ — всичко е вещевени кредити. (Чете)

„Чл. 8. Разрешава се остатъкътъ отъ кредита 1.650.000.000 л., разрешенъ съ законъ за извънбюджетенъ (сврѣхсметенъ) кредитъ за оформяване изплатенитѣ, но неформени разходи презъ разни години („Д. в.“ брой 17, отъ 1930 г.) да се използва и за оформяване на такива разходи, извършени до края на 1931/1932 финансова година по бюджета на държавнитѣ дългове.

Допълнителното разпредѣление на остатъка да стане отъ Министерския съветъ по докладъ на министра на финанситѣ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 8 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Чл. 9 добива следната нова редакция: (Чете)

„Чл. 9. Разрешава се на Гл. дирекция на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството допълнителенъ сврѣхсметенъ кредитъ въ размѣръ на сумата 3.951.414 л. къмъ сврѣхсметнитѣ кредити, утвърдени съ укази подъ № 8, отъ 1929 г., и 22, отъ 1929 г. — за постройка на шосета и мостове.

Разходите по тоя кредитъ да се извършатъ до окончателното му изчерпване, споредъ следната програма:

а) Поправка на държавния пѣтъ София — Драгоманъ, между клм. 34—36 и 49—50. . . 1.000.000 л.
б) Направа паважъ по държавния пѣтъ София—Ломъ, между клм. 2+700—3+170. . . 500.000 л.
в) Направа паважъ по държавния пѣтъ София—Орхание отъ клм. 4+200—6+200. . . 2.200.000 л.
г) За пробни бетонни настилки. 251.414 л.

Всичко. . . 3.951.414 л.

Разходите да се отнасятъ къмъ съответнитѣ години, споредъ разходването имъ, и да се покрятъ съ произведението на $7\frac{1}{2}$ държавенъ стабилизационенъ заемъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 9 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 10. Одобрява се XIV-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 25 май 1931 г., протоколъ № 33, което гласи:

„Одобрява се да се допълни, както е казано по-долу, забележката къмъ подробната таблица за Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, която таблица фигурира въ закона за сврѣхсметенъ кредитъ по бюджета за 1928/1929 финансова година („Държавенъ вестникъ“ брой 274, отъ 4 мартъ 1929, стр. 7):

Отъ икономитѣ върху кредититѣ по останалитѣ нумера да се изплатятъ евентуалнитѣ увеличения, допълнителни и непредвидени работи, вреди и загуби отъ форсмажоренъ характеръ и др., около направата на нѣкои мостове, за които не сѣ стигнали кредититѣ, разрешени съ тази таблица.

Отъ сщитѣ тѣзи икономии ще се построятъ:

подъ пореденъ № 35, мостътъ надъ Огоста, при клм. 40 по държавния пѣтъ Враца—Главащи—Фердинандъ за 1.320.000 л., и

подъ пореденъ № 36, мостътъ надъ Янтра, по общинския пѣтъ Свищовъ—Вардинъ—Новградъ—Кривина, при клм. 21 + 000 за 2.000.000 л.

Настоящото постановление ще се внесе за одобрение въ най-близката сесия на Народното събрание“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 10, както се прочете отъ г. докладчика, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 11. Одобрява се XXIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 13 декемврий 1932 г., протоколъ № 104, съ което въ допълнение на XI-то постановление на Министерския съветъ, протоколъ № 99/1931 г., се разрешава да се отстъпятъ на Българския олимпийски комитетъ 50% отъ сумитѣ, които ще се получатъ вследствие продажбата на новоотпечатанитѣ юбилейни пощенски марки, издадени по случай олимпийскитѣ игри (септемврий 1931 г.)“.

Едно обяснение. Новитѣ марки сѣ на сума 3.200.000 л. Значи, отъ тая сума Олимпийскиятъ комитетъ ще получи 1.600.000 л., ако тия марки бждатъ продадени.

Й. Драгойски (з): Тѣ нали сѣ отпечатани и пласирани?

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Да.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 11 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 12. Одобрява се XXIII-то постановление на Министерския съветъ, взето отъ заседанието му отъ 21 юлий 1932 г., протоколъ № 59, съ което се правятъ отбелязанитѣ по-долу нови измѣнения въ подробната таблица за разпредѣлението на кредита 668.300.000 л. по § 3 отъ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за разходите по държавния стабилизационенъ заемъ отъ 1928 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 274/1929 г.), измѣнена: а) съ чл. 17 отъ закона за сврѣхсметенъ кредитъ по бюджета за 1929/1930 финансова година („Държавенъ вестникъ“, брой 4/1930 г.); б) съ чл. 6 отъ закона за сврѣхсметенъ кредитъ по бюджета за 1930/1931 фин. година („Държавенъ вестникъ“, притурка къмъ брой 7/1931 г.) и в) съ чл. 11 отъ закона за сврѣхсметенъ кредитъ по бюджета за 1931/1932 фин. година („Държавенъ вестникъ“, притурка къмъ брой 24/1932 г.).

Новитѣ измѣнения сѣ:

1) срещу пореденъ № 7, кредитътъ 4.600.000 л. се намалява съ 450.000 л. и остава 4.150.000 л.;

2) срещу пореденъ № 8, кредитътъ 16.390.000 л. се намалява съ 800.000 л. и остава 15.590.000 л.;

3) срещу пореденъ № 10, кредитътъ 6.073.053 л. се намалява съ 486.230 л. и остава 5.586.823 л.;

4) срещу пореденъ № 12, кредитътъ 5.000.000 л. се намалява съ 368.428 л. и остава 4.631.572 л.;

5) срещу пореденъ № 15, кредитътъ 24.287.082 л. се намалява съ 900.000 л. и остава 23.387.082 л.

Съ така получената сума 3.004.658 л. се усилватъ:

1) срещу пор. № 3, кредитътъ 32.637.947 л. съ 1.804.658 л. и става 34.442.632 л.;

2) срещу пор. № 9, кредитътъ 10.700.000 л. съ 750.000 л. и става 11.450.000 л. и

3) срещу пор. № 16, кредитътъ 7.600.000 л. съ 450.000 л. и става 8.050.000 л.“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 12 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 13. Кредитътъ по § 3 отъ таблицата за разпредѣлението на кредита отъ стабилизационния заемъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата се намалява — по т. 8 съ 130.000 л., по т. 15 — съ 600.000 л. и по т. 20 — съ 600.000 л., или общо съ

1.330.000 л., съ която сума се увеличава кредитът по точка 13, който става от 1.000.000 л. на 2.330.000 л. Увеличението на тоя кредит за послужи за разходи по направа канализации на гари София и Горна-Орѣховица“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ чл. 13 така, както се докладва отъ докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Чл. 14 добива нова редакция. (Чете)

„Чл. 14. Одобряватъ се следнитѣ постановления на Министерския съветъ, съ които сѣ взети суми за нуждитѣ на държавата отъ разнитѣ фондове: I, отъ 25 май 1931 г., протоколъ № 34; III, отъ 21 юлий 1931 г., протоколъ № 51; I, отъ 29 октомврий 1931 г., протоколъ № 79; III, отъ 16 декемврий 1931 г., протоколъ № 96; IV, отъ 16 декемврий 1931 г., протоколъ № 96; I, отъ 27 април 1932 г., протоколъ № 43; V, отъ 26 ноемврий 1932 г., протоколъ № 97; III, отъ 6 декемврий 1932 г., протоколъ № 101; I, отъ 27 декемврий 1932 г., протоколъ № 110 и I, отъ 10 февруарий 1933 г., протоколъ № 12.

Взетитѣ суми по тия постѣпления не подлежатъ на връщане и се отнасятъ на приходъ по редовния бюджетъ на държавата за съответната финансова година“.

Взе се решение да бѣде прочетена таблицата.

Съ I постановление на Министерския съветъ подъ № 43, отъ 27.IV.1932 г., сѣ взети 21 милиона лева отъ следнитѣ фондове: „Обществени бедствия“ — 5.000.000 л., „Осигуровка срещу пожаръ при б. д. ж.“ — 3.000.000 л., „Общински пѣтища“ — 8.000.000 л. и „Постройка здания за Министерството на финанситѣ“ — 5.000.000 л.

Съ V постановление на Министерския съветъ подъ № 97, отъ 26.XI.1932 г., сѣ взети 40.000.000 л. отъ следнитѣ фондове: „Обществени бедствия“ — 10.000.000 л., „Постройка здания за Министерството на финанситѣ“ — 5.000.000 л., „Епизоотии“ — 1.000.000 л., „Общински пѣтища“ — 22.000.000 л. и „Подновяване при Дирекцията на желѣзницитѣ“ — 2.000.000 л.

Съ III постановление на Министерския съветъ подъ № 101, отъ 6.XII.1932 г., сѣ взети 23.900.000 л. отъ следнитѣ фондове: „Сѣдебни сгради“ — 13.200.000 л., „Подобрение Бѣленското блато“ — 1.200.000 л., „Оборотенъ капиталъ“ за експлоатация на горитѣ“ — 4.000.000 л., „Правна книжина при Министерството на народното просвѣщение“ — 1.000.000 л., „Анхилски солници“ — 2.000.000 л. и „Преследване контрабандата при Министерството на финанситѣ“ — 2.500.000 л.

Съ I постановление на Министерския съветъ подъ № 12, отъ 10.II.1933 г., сѣ взети 5.000.000 л. отъ следнитѣ фондове: „Сѣдебни сгради“ — 2.000.000 л., „Стопанско поведиане на страната“ — 1.000.000 л., „Желѣзничарски жилища, лѣчебни заведения и пр.“ — 2.000.000 л.

Съ I постановление на Министерския съветъ подъ № 110, отъ 27.XII.1932 г., сѣ взети 27.000.000 л. отъ следнитѣ фондове: „Обществени бедствия“ — 10.000.000 л., „Общински пѣтища“ — 10.000.000 л., „Разширение и по-добрене на желѣзнопѣтнитѣ гари и пристанища“ — 1.000.000 л., „Желѣзничарски жилища, лѣчебни заведения и пр.“ — 1.000.000 л. и „Постройка нови желѣзници и пристанища“ — 5.000.000 л.

Или всичко по бюджета за 1932/1933 г. сѣ взети 116.900.000 л. отъ разнитѣ фондове.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ казахъ по принципъ всичкитѣ наши резерви по този въпросъ, но бихъ направилъ апелъ къмъ г. министра да се намѣри една редакция, която действително да оформи този разходъ така, както трѣбва. Създава се единъ прецедентъ ненуженъ само затуй, защото чиновницитѣ не сѣ си направили труда да взематъ да направятъ единъ поширокъ текстъ, който да обеме всичко.

Не се касае да се одобрява цѣлнитъ текстъ, но като се казва, че се одобрява постановление номеръ еди-кой отъ еди-коя дата, за сума толкова, отъ еди-кой-си фондъ, да се знае, че ние сме гласували и ние сме одобрили тѣзи суми. Но по този начинъ ние нищо не одобряваме.

Обръщамъ внимание на чисто формалната страна. Въ текста не съществува сумата, която ние одобряваме.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Въ таблицата четохъ всичко.

С. Мошановъ (д. сг): Таблицата е пояснение, а туй е текстъ. Ние одобряваме постановления. За да снимете отъ

министритѣ отговорността за туй, което тѣ сѣ направили като административна власт, оформете го както се следва. Това не е въпросъ, по който искаме да правимъ кой знае какви истории, но недейте създава такива прецеденти.

Г. Говедаровъ (д. сг): И да има контролъ върху решенията на Парламента.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Нѣмамъ нищо противъ въ чл. 14, при третото четене, да се вмѣкнатъ сумитѣ по фондовѣтъ поотдѣлно, както предлага г. Стойчо Мошановъ.

Макаръ че нѣмахъ намѣрение да отговарямъ, трѣбва да кажа две-три думи върху бележкитѣ, които се направиха по чл. 14 преди малко съ такъвъ енергиченъ тонъ върху нашето управление. Ние бѣхме обвинени чисто формално. Ако е въпросъ азъ да обвинявамъ, ще обвинявамъ върху база фактическа, но понеже считамъ, че не му е сега мѣстото и времето, ще оставя на тази бележка и на тая критика да се отговори при другъ случай. Само съ два примѣра ще си послужа, за да ви кажа, ча за посегателствата, които азъ направихъ на фондовѣтъ, учредени съ закони за специални цели, съмъ ималъ основание, защото и до днесъ нито единъ отъ комитетитѣ по тѣзи два фонда нѣма куража да се повърне назадъ. Съ други думи, при нуждитѣ на държавата не може да не се посегне, въ моменти на сѣснение, на известни разполагаеми суми и да се използватъ тѣ. Азъ искахъ да туря точка на една анархия, която не е могла повече да продължава.

Като приемамъ бележката, че фондъ, създаденъ съ законъ за специални цели, трѣбва да се зачита, ще забележа, че въ смѣтководството на държавата никой пѣтъ не се показватъ остатѣцитѣ върни, че винаги фондовѣтъ показватъ, че разпогатъ, защото платежнитѣ заповѣди се плащатъ късно, по неписване на станалитѣ ангажменти, и държавата е платила по нѣкои фондове по два-три пѣти повече въ миналото задължения по тѣзи фондове. Само за сѣдебни сгради и за затворническото дѣло съ цифри мога да ви докажа, че далечъ не е било положението такова, каквото ни се представява. Ние сме зачитали и ще зачитаме съществуването на законитѣ по тѣзи фондове. Само ако ви кажа, докогато ние бихме завършили Софийската и Русенската сѣдебни палати, колко години трѣбватъ и каква е сумата, вие ще видите, че и 10 години да употребяваме постѣпленията на фонда, безъ да вземемъ отъ него нито единъ сантимъ, той не е въ състояние да покрие разходитѣ. Същото нѣщо е и съ фонда „Затворническо дѣло“ — харчимъ суми десеторно повече, отколкото фондътъ позволява. Нѣма нужда да ви цитирамъ цифри. Когато вчера разучвахъ цифритѣ на фондовѣтъ, видѣхъ на едно мѣсто написано по единъ фондъ 32 милиона лева разполагаеми, по другъ — 2 милиона лева. Излишно е да ви ги казвамъ. Ако излѣза съ подробности да ви кажа смѣткитѣ, ще видите много чудновати работи.

Ето защо тази бележка е крайно неоснователна. Приемамъ само формалната бележка. Но на тая бележка се даде една тенденция, като-че-ли днесъ сме си служили съ колосални суми на фондовѣтъ. Не трѣбва да забравяме първата бележка, че за смѣтка на тия фондове ние сме платили отъ тѣзи наши бюджети много суми за довършването на прѣкомѣрни ангажменти и, второ, че цѣлата сума, която сме взели, не е остатѣкъ отъ минали бюджети, а е постѣпления презъ текущата година и 8 месеца.

Ето защо тия бележки сѣ напълно несъстоятелни, до-колкото се отнасятъ до размѣритѣ.

Не говоря за формалната страна, по която не искамъ да правя възражения.

Съ тѣзи нѣколко думи искахъ само да отговоря, за да не остане впечатление, че работата е така, както се представява.

Х. Манафовъ (л): (Казва нѣщо)

С. Мошановъ (д. сг): Ама сѣ върнати. А тукъ се пише, че нѣма да ги върнете. Значи, останали сѣ като задължения на държавата. Оставете ги и тукъ като задължение на държавата.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Мошановъ! Не можемъ да ги върнемъ, затуй защото държавата е платила много повече на сѣшитѣ фондове.

А. Пиронковъ (д. сг): Това е, невъзможно държавата да плаща на фондовѣтъ. Тѣ сѣ отдѣлни разходи.

Министър С. Стефанов: За ангажментите по фондовете, г. Пиронков.

А. Пиронков (д. сг): Но тия ангажменти по фондовете могат да бъдат посрещнати пакъ отъ следващите постановления по фондовете.

Министър С. Стефанов: Ако желаете, ще ви посоча единъ примѣръ, който всички виждате. Разходите се по Цариградското шосе — по 4-я километъръ и, като мичете казармитъ, обърнете се въ лѣво да видите три луксозни сгради, за които азъ продължавамъ да давамъ всѣки денъ кредити; като знаете съ какъвъ размѣръ фондова сума отъ фонда „Епизоотии“ сѣ започнати, вие ги преценете на каква стойностъ възлизатъ. Само този примѣръ е достатъченъ; нѣма нужда да ви се дава другъ примѣръ. И, второ, по закона за стабилизационния заемъ отъ 1928 г. ние имаме едно задължение, по което всички фондове, които не сѣ въ бюджета, по тоя законъ, нѣматъ право на самостоятелно съществуване. Сега съ бюджета отъ 1 априлъ ние ги унищожаваме и ще оставимъ само ония фондове, които, по силата на тоя законъ, иматъ право на самостоятелно съществуване. Ето защо, по силата на туй положение, азъ съмъ прокаралъ, че нѣма да се връщатъ сумитъ на тия фондове, понеже отъ 1 априлъ тѣ ще се минатъ въ бюджета. Азъ не влизамъ въ сжщията.

Г. Т. Давидовъ (д. сг): Колкото за Ветеринарния факултетъ, азъ мисля, че има суми, отъ които се строи — фондъ „Епизоотии“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който приема чл. 14 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

С. Мошановъ (д. сг): Съ ангажмента на г. министра.

Министър С. Стефанов: Да.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 15. Свободните държавни помѣщения въ районитъ на войсковитѣ части се отдаватъ подъ наемъ на формиранитѣ при сжщитѣ подофицерски потребителни кооперации, безъ да се спазватъ предвиденитѣ въ закона за бюджета, отчетността и предприятията — отдѣла за предприятията — формалности. Размѣрътъ на наема се определя отъ комисия въ съставъ, предвиденъ въ чл. 159 на сжщия законъ, а протоколитъ се утвърждаватъ отъ министра на войната.

За изтеклото време размѣрътъ на невнесенитѣ из приходъ въ държавното съкровище наеми се определя отъ горната комисия.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който приема чл. 15 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 16. Службата, прекарана като доброволецъ въ армията, не дава право за повишение, по чл. 4 отъ закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който приема чл. 16 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 17. Намалена се кредитътъ по § 5 на бюджета на фонда за пенситѣ за изслужено време за 1932/1933 финансова година съ 60.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ по § 9 на сжщия бюджетъ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който приема чл. 17 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 18. Въ текста на § 19 отъ бюджета на фонда за пенситѣ за изслужено време за 1932/1933 финансова година следъ думитѣ: „предъ която ще се обжалватъ решениата на първитѣ комисии“ се прибавя: „за извънреденъ трудъ на служителитѣ отъ отдѣлението за пенситѣ за изслужено време и на тия при посмъртната каса за личнитѣ пенсионери при сжщото отдѣление, за време следъ 5 октомврий 1932 г., по размѣръ до 25 л. на часъ и по наредба, одобрена отъ министра на финанситѣ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който приема чл. 18 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 19. Надвзетитѣ до 1 априлъ 1932 г. лични и наследствени държавни пенсии, както и надвзетитѣ процентни и др. увеличения къмъ тѣхъ, несѣбраци до влизането въ сила на настоящия законъ, се опрощаватъ.

Задържанитѣ административно отъ Пенсионното отдѣление надвзети суми, както и внесенитѣ съ вносни листове суми отъ надвзети пенсии и увеличения къмъ тѣхъ, не се връщатъ“.

Въ края на първата алинея комисията прибавя следнитѣ думи: „ако месечната пенсия не надминава 1.000 л. и ако надвзетата сума не е по-голяма отъ 10.000 л.“.

Д. Ачковъ (нез): По този въпросъ г. министърътъ има ангажменти.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Въ чл. 19 се направи една поправка, защото не можахме да намеримъ другъ начинъ, за да дадемъ едно поне временно разрешение на този въпросъ. Отъ много години сѣ натрупани надвзети пенсии отъ военно-инвалиди — около 7.000.000 л. и нѣщо отъ 3 хиляди и нѣколко пенсионери. Срещу тия задължения за надвзети пенсии Пенсионното отдѣление имъ прави затруднения при изплащането на пенситѣ сега. Главната причина за това сѣ промѣнитѣ, които сѣ ставали на пенситѣ следъ новъ прегледъ на военно-инвалидитѣ. Обикновено се е минавало по една година и повече време, докато имъ се съобщатъ протоколитѣ, съ които сѣ промѣнени тѣхнитѣ пенсии. И по още много други причини съществува това положение. За да дадемъ облекчение на тия хора и отъ друга страна, за да мине чл. 19 така, както е въ проекта, азъ предложихъ въ комисията и тя прие, поне да опрости на ония военно-инвалиди надвзетитѣ суми, които получаватъ пенсии до 1.000 л. и нѣматъ надвзети повече отъ 10.000 л. Даже бихъ приелъ да бъде 15.000 л. По този начинъ ще може да се опрости 3/4 отъ онова, което сега се дължи, и ще останатъ да дължатъ само ония, които получаватъ по-големи пенсии, и ще можемъ да туримъ въ порядъкъ тия пенсии. Както е сега положението, затрудняватъ се тия пенсионери, защото формално сѣ длъжници къмъ държавата и Пенсионното отдѣление не имъ изплаща пенситѣ.

По тия съображения азъ направихъ това предложение, което се прие въ комисията. Азъ съмъ съгласенъ да се увеличи размѣрътъ на надвзетитѣ пенсии до 15.000 л., за да останатъ да се връщатъ само по-големи суми.

Моля Народното събрание да гласува този членъ така, както се предлага отъ комисията.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Ачковъ.

Д. Ачковъ (нез): Г. г. народни представители! Днесъ въ комисията, когато се разглеждаше този членъ, всички бѣхме изненадани отъ даннитѣ, които се дадоха предъ комисията, за да може да има резонъ, да съществува този членъ въ законопроекта. Както началникътъ на Пенсионното отдѣление, така и другитѣ представители на Министерството на финанситѣ, поддържаха, че тия пенсии сѣ на военно-инвалиди, както и на инвалиди при изпълнение на длъжностъ — на граждански инвалиди. Отъ чл. 19, както е текстътъ, не се разбира това. Трѣбва да се каже тукъ това, което се каза предъ г. г. членоветѣ на комисията. Защото, ако имаше днесъ страхъ да не се прокара този членъ така, както е, то бѣше да не се забърка понятието военно-инвалидни пенсии...

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Г. Ачковъ! Казано е държавни пенсии. То се разбира инвалидни пенсии.

Министър С. Стефановъ: Не пенсия за изслужено време.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Гражданско-инвалидни и военно-инвалидни пенсии се разбира.

Д. Ачковъ (нез): Азъ повдигамъ този въпросъ предъ народното представителство, за да се разбере това, защото днесъ, когато разрешавахме този въпросъ въ комисията, неправилно се расждаваше. Г. министърътъ бѣли военно-инвалидитѣ пенсионери на бедни и богати. Азъ се противопоставямъ на такова едно разграничение. Военно-инвалидитѣ, които сѣ удостоени съ държавна пенсия, не сѣ удостоени съ нея споредъ тѣхното материално състояние, а споредъ тѣхната загубена работоспособностъ.

И то къде изгубена? На полебрани за защита на отечеството. Какъ можете да ги дѣлите на богати и бедни?

Министъръ С. Стефановъ: Никой не ги дѣли.

Д. Ачковъ (нез): Опрощаването на надвзетитъ пенсии трѣбва да се опредѣли отъ изгубената работоспособностъ, а не отъ материалното състояние. Единъ човѣкъ, който е изгубилъ 80% отъ своята работоспособностъ и неправилно е получилъ една по-голяма пенсия не по негова вина, а по вина на чиновницитъ, не може да бѣде задълженъ да върне надвзетата сума, защото билъ състоятеленъ. Той въ защита на отечеството е изгубилъ всичкитъ свои жизнени сили и вие за грѣшкитъ на чиновницитъ въ Министерството на финанситъ, които не получаватъ никакво наказание за тия грѣшки, че го задължиге да продаде имота си сега, да плати за надвзета сума не по негова вина. Такава една несправедливостъ азъ не допускамъ, че Камарата ще извърши. И азъ моля да не се съгласите съ измѣненето на чл. 19, защото тогава ония нещастници, които сж изгубили своитъ сили за защита отечеството, ще иматъ едно лошо представление за наградата на това отечество, за което сж се борили.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Едно малко обяснение. Г-да! Ето мотивитъ на отдѣлението за пенсий при Министерството на финанситъ по чл. 19. (Чете) „Когато презъ 1927 г. службата държавни пенсии се отдѣли въ самостоятелно отдѣление, при обстойно проучване на законитъ за държавнитъ пенсии у насъ и въ чужбина, се забеляза неправилното прилагане на нѣкои отъ постановленията на закона за пенсий отъ 1921 г. и неговитъ последователни измѣнения и допълнения и то отъ неясностъ въ текста на тия закони, поради което на нѣкои пенсионери даденитъ имъ по-големи пенсии бѣха намалени, а надвзетитъ пенсионни суми се събираха и се събиратъ.

Надвзети пенсионни суми има и по вина на самитъ пенсионери и на общинскитъ власти, които по една или друга причина не сж съобщавали своевременно въ отдѣлението за промѣнитъ, станали въ семейното положение на пенсионера, поради встъпване въ бракъ, смъртъ, пълнолѣтие, постѣпване на служба, живѣне извънъ предѣлитъ на царството и пр.

Всички тия надвзети пенсионни суми се събиратъ отъ пенсионеритъ или тѣхнитъ наследници. Обаче събирането на надвзетитъ суми срѣща много затруднения. Пенсионеритъ-инвалиди сж разполагали и живѣли съ огледъ на даванитъ имъ пенсии; при това, повечето отъ тѣхъ сж бедни, недѣлани, болни, негодни за работа и съ получаванитъ сега намалени пенсии едва задоволяватъ своитъ и на семейството си нужди, а камоли да отдѣлятъ срѣдства за лѣкуване недѣлитъ си, добити при изпълнението на служебния си дългъ, да отдѣлятъ срѣдства и за изплащане на надвзети пенсионни суми.

Съгласно чл. 19 на законопроекта, тия надвзети суми се опрощаватъ, за да се даде възможностъ на инвалидитъ-пенсионери и на тѣхнитъ наследници: вдовици, сираци и родители, да посрѣщатъ нуждитъ си въ живота съ даванитъ имъ сега пенсии.

Отъ 91.136 пенсионери съ държавни пенсии 3.611 пенсионери сж надвзети до 1 априлъ 1932 г. сумата 7.370.000 л. Значи, надвзели сж тая сума и трѣбва да я върнатъ.

Отъ тѣхъ съ опълченска и поборническа пенсия сж 12 души и сж надвзели всичко 38.764 л., а две сж съ народна пенсия и сж надвзели всичко 12.502 л. Останалитъ 3.597 сж пенсионери съ инвалидна пенсия.

И за курьозъ ще ви кажа следнитъ два случая. Надвзета е по пенсионна книжка № 660 народна пенсия отъ Йовка Ив. Митова въ размѣръ на 1.690 л. и по пенсионна книжка № 2.142 отъ Порфири Хр. Стаматовъ сумата 10.812 л. пенсионното отдѣление така обяснява втория случай. Покойникътъ Порфири Стаматовъ, бившъ министъръ на правосъдието и пръвъ председател на Върховния касационенъ съдъ, е билъ тежко боленъ и тогава е било разпоредено той да получи своята тримесечна пенсия преди да дойде срокътъ за плащането ѝ. Обаче презъ това време той почива и една сума се явява като надвзета. Неговитъ наследници, естествено, ще трѣбва да повърнатъ тази сума, но понеже тѣ нѣматъ никакви движими и недвижими имоти, не могатъ да я повърнатъ. Това е относно народнитъ пенсии.

По опълченскитъ и поборническитъ пенсии сж надвзети суми, както следва: 2.567 л., 2.437 л. и т. н. Само е надвзета 11.250 л. нѣкоя си Драга Л. Илиева.

По измѣнението на чл. 20 имаме следната мотивировка: (Чете) „Съ чл. 40 на закона за пенсий отъ 1924 г. къмъ основната пенсия на личнитъ граждански-инвалидни пенсии се дадоха процентни и други увеличения, както и на военно-инвалидитъ. Споредъ това — виждате какви курьозни случаи има — „единъ пазачъ на желѣзнопътна линия съ месечна заплата 800 л. презъ 1924 г., за изгубена работоспособностъ 100%, получава месечна инвалидна пенсия 6.120 л., а надничаръ въ мина „Перникъ“ или огняръ въ Държавната печатница, съ надница 50 л. или месечна заплата 1.500 л. и 100% изгубена работоспособностъ, пенсионирани до 1. I. 1926 г.“ — чуите добре г. Мошановъ, какво е правено тогава — „получаватъ по 10.800 л. месечно инвалидна пенсия“. Значи, получаватъ 1.500 л. заплата, а като се пенсионира до 1. I. 1926 г. получава 10.800 л. пенсия!

С. Мошановъ (д. сг): Това сж миньори, които сж изгубили 100% работоспособностъ, които сж осакатѣли.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): „Съ чл. 20 на законопроекта голѣмитъ гражданско-инвалидни пенсии, опредѣлени до 1. I. 1926 г., съгласно чл. 40 на закона отъ 1924 г., се намаляватъ и се изравняватъ съ гражданско-инвалиднитъ пенсии, дадени преди закона отъ 1924 г. и следъ 1. I. 1926 г., въ които случаи размѣрътъ на тия пенсии не може да надмине 2.754 л. месечно“.

И сега, понеже така сж били изчислени погрѣшно пенсий по-рано, тѣ трѣбва да се върнатъ. Началникътъ на пенсионното отдѣление казва, че има хора, които дължатъ по 380 хиляди лева надвзети инвалидни пенсии именно поради тѣзи грѣшки, които сж направени по-рано.

Г. Говедаровъ (д. сг): Нѣма ли отговорностъ за тѣзи грѣшки?

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Това е грѣшка на закона.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това не е грѣшка на закона, а е явна грѣшка на чиновницитъ. Какъ може да се дава 10.000 л. месечна пенсия? Кой законъ дава?

Г. Говедаровъ (д. сг): Това не е грѣшка, това е престѣпление на чиновницитъ, които трѣбва да отговарятъ.

Министъръ С. Стефановъ: Това е престѣпление, но въ всѣки случай извършено е въ миналото, не сега.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Размѣрътъ на всички надвзети пенсии е 7.380.000 л., получени отъ 3.611 души. Това е положението.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойче Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Менъ ми прави впечатление, че въ това Народно събрание, когато трѣбва нѣщо да се прокара, аргументътъ е следниятъ: да се наругае Сговорътъ, да се създаде атмосфера и всичко тогава може да се гласува.

Министъръ С. Стефановъ: Никой не го е ругалъ.

С. Мошановъ (д. сг): Ако чиновници въ пенсионното отдѣление неправилно сж изчислявали, министърътъ не може да отговаря. Той не подписва пенсионнитъ книжки; всичко минава презъ началника на пенсионното отдѣление. Йокъ, „презъ миналото било, чувайте, г. Стойче Мошановъ!“ Тази пенсия отъ 10 хиляди и нѣколко стотинъ лева месечно не е получавана по силата на закона, а по погрѣшно прилагане на закона, защото, ако е получавана по силата на закона, не може да я отнемете и да искате да се върща. Искате да се върне, че известенъ пенсионеръ е получавалъ пенсия повече, отколкото законътъ му е позволявалъ.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Законътъ за пенсий отъ 1926 г. му дава това право.

Г. П. Геневъ (р): Благодарение на администрацията, на чиновницитъ, които сж прилагали закона!

С. Мошановъ (д. сг): Това е вина на администрацията.

Г. П. Геневъ (р): Трѣбваше да бѣде тукъ г. Молловъ, за да обясни какъ е станало това.

С. Мошановъ (д. сг): Ако е минало това презъ подписа на министра и той не го е забелязалъ, тогава можете да питате: какво е правилъ министърътъ, спалъ ли е като е подписвалъ?

Г. Говедаровъ (д. сг): Сега се знае и мърки не се взематъ.

Г. П. Геновъ (р): Това е продължавало 6—7 години.

С. Мошановъ (д. сг): Г. професоре? Не се касае за пенсии, които законътъ е опредѣлилъ, а се касае за връщане на пенсии, които, по неправилно приложение на закона, сѫ надвзети.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Това не е вѣрно.

С. Мегичовъ (д. сг): Ако известенъ пенсионеръ е получавалъ пенсия по закона, какъ можете да считате, че неправилно и е получавалъ и да искате да връща надвзетото?

Н. Йотовъ (з): Но и по вина на пенсионери, не само по вина на чиновниците, сѫ надвземани пенсии.

С. Мошановъ (д. сг): Недейте по единъ такъвъ въпросъ да слагате все този политически елементъ: въ миналото било туй престѣпление и затова всички туй трѣбва да мине.

Сега, да не се острастяваме, защото нѣма да можемъ да разберемъ същността на работата, тъй както тази заранъ при турултията въ бюджетарната комисия не се разбра същността на работата и се направи грѣшка. Когато се касае за държавни пенсии, трѣбва да се знае, че такива сѫ и пенсиятъ на военнопочтити и пенсиятъ на граждански инвалиди, кѣдето разлѣтътъ на пенсията, вѣрно е, че е въ функция съ получаваната заплата, но, която е най-същественото, пенсията е въ функция и съ процента на изгубената работоспособностъ. И така, както сте ограничили опрощаването, че се отнася само за пенсии до 1.000 л. месечно, вие ще облекчите инвалидитъ съ малкъ процентъ изгубена работоспособностъ, като нѣма да ги задължвате да върнатъ надвзетитъ суми, а инвалидитъ съ голѣмъ процентъ изгубена работоспособностъ, понеже получаватъ по-голѣми пенсии, поради много намалѣлата имъ работоспособностъ, ще трѣбва да връщатъ надвзетитъ суми. Безспорно е, че ще извършите една голѣма несправедливостъ спрямо ония инвалиди, които сѫ изгубили 80—90% отъ своята работоспособностъ и които, следователно, иматъ нужда отъ чужда помощ, отъ прислуга, като ще ги принудите да върнатъ надвзетитъ суми, а оѣзи инвалиди, които иматъ 35—40% изгубена работоспособностъ, ще облекчите, понеже получаватъ по-малки пенсии, вследствие по-малкия процентъ на изгубената имъ работоспособностъ. Има тукъ нѣщо, г. г. народни представители, което не можа да се изясни тази сутринъ въ бюджетарната комисиия и да му се даде съответната редакция. И понеже се касае не за пенсии за изслужено време, а за пенсии на хора, които действително заслужаватъ нашето внимание и грижи — това сѫ военнитъ инвалиди и гражданскитъ инвалиди — азъ моля този въпросъ да ни се изясни малко утре сутринъ въ бюджетарната комисиия и следъ обѣдъ да мине законопроектътъ на трето четене, за да не извършимъ една несправедливостъ спрямо хора, които, както казахъ, заслужаватъ всичкото наше внимание.

Г. Говедаровъ (д. сг): Да се върне въ комисията.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Тази сутринъ питахме, но ни отговориха, че нѣматъ точни данни какви сѫ инвалидитъ.

Д. Ачковъ (нез): Толкозъ по-зле.

Г. Говедаровъ (д. сг): Да ги събератъ.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Има само тѣзи сведения, че пенсионеритъ, които сѫ надвзели суми, сѫ на брой 3.611 души и сѫ надвзели сумата 7.370.000 л. Други данни нѣматъ.

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): Друга трѣбва да бѣде редакцията, за да се избѣгне тази явна несправедливостъ, за която говори г. Стойчо Мошановъ.

Д. Ачковъ (нез): Да се върне въпросътъ въ комисията, да да го обмислимъ хладнокрѣвно.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! трѣбва да се разбере защо се прави това нѣщо. То не се прави, за да се търси смѣтка отъ тѣхъ (Сочи стовориститъ), а за да се облекчатъ тѣзи пенсионери, защото при това фактическо положение, че 3.611 пенсионери иматъ надвзети суми, много осъдователно оѣзи, които носятъ пенсионната служба, искатъ да бѣдатъ изправни, и при наличността на тѣзи задължения, които стоятъ открити, тѣ не могатъ да плащатъ пенсиятъ имъ. А да вземемъ да заличимъ тия задължения, така както сѫ ни дадени, въ размѣръ на 7 милиона и толкова стотинъ хиляди лева, безъ да направимъ провѣрка, азъ считамъ, че това не е много правилно. Но като искаме да направимъ провѣрка за по-голѣмитъ задължения, това не значи — при обясненията, които дадохме — че искаме да дѣлимъ пенсионеритъ на бедни и богати. Това добре да се разбере. Не бихъ ималъ нищо противъ да премахнемъ ограничението, че опрощаването се отнася само за пенсиятъ до 1.000 л. месечно, но мѣтодавънъ трѣбва да остане размѣрътъ на задължението, за да можемъ да го намалимъ. По-едритъ трѣбва да ги провѣримъ, защото трѣбва да се съгласите, че всички тия грѣшки не сѫ ставали само по вина на персонала, а и поради самия законъ, който въ много отношения не е бѣлъ ясенъ. Напр., знаете, че на всѣки 3 години военни-инвалидитъ и другитъ инвалиди се преосвидетелствуватъ, прави се провѣрка на изгубената имъ работоспособностъ и имъ се издава удостоверение. Има, обаче, случаи, когато по година и половина не имъ се връщатъ тия удостоверения и тѣ най-добросѣдѣстно продължаватъ да си получаватъ по-голѣма пенсия. Всичката тази работа се дължи на хиляди грѣшки. Въпросътъ е да намалимъ тия грѣшки и да намалимъ размѣра на тия задължения.

Нѣмамъ нищо противъ да оставимъ окончателната редакция на този членъ за третото четене на законопроекта. Но дължа да отбележа, че азъ не намирамъ другъ начинъ за улеснение на тази работа, освенъ отсега да опростимъ една частъ отъ тия задължения до едни минимални размѣри, защото въ такива минимални размѣри задължения ще се явяватъ. А дали ще премахнемъ ограничението до 1.000 л. месечна пенсия или ще увеличимъ размѣра на надвзетата сума отъ 10.000, на 15.000 или на 20.000 л., ще видимъ въ комисията.

Съгласенъ съмъ въ комисията да се даде окончателната редакция на този членъ и тукъ при третото четене на законопроекта да се гласува.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: За да не се каже при третото четене, че този чл. 19 не е гласуванъ на второ четене, ще го положя сега на гласуване по принципъ, съ тая забележка, че ще отиде въ комисията.

Кои отъ г. г. народнитъ представители приематъ чл. 19, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

Чл. 20. Вънѣсто процентнитъ увеличения, предвидени въ чл. 40 на закона за пенсиятъ отъ 1924 г. (указъ № 135/1924 г.), върху личнитъ гражданско-инвалидни пенсии, отпущнати следъ 1 юлий 1924 г., начиная отъ 1 априль 1933 г., се плаща върху основната пенсия добавъчно възнаграждение съгласно чл. 1 на закона за извънредния свръхсметенъ кредитъ отъ 1.260.000.000 л. и пр. отъ 1918 г. и точка 4-та на I-то постановление на Министерския съветъ, отъ 6 юлий 1923 г. (указъ № 46/1923 г.).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение. По-рано ви съобщихъ, че въ бѣдѣе максималната гражданско-инвалидна пенсия ще бѣде 2.754 л. и тия пенсии ще трѣбва да се намалятъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Да обясни г. докладчикътъ, плаща ли се сега на пенсиятъ добавъчно възнаграждение, . . .

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Не.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): . . . защото въ този членъ се казва, че ще се плаща, начиная отъ 1 априль 1933 г. До-

колкото азъ зная, добавъчно възнаграждение не се плаща вече на никого, а изглежда, че пенсионното отделение още го продължава.

Н. Йотовъ (з): На инвалидите плащатъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): На никого не може да се плаща добавъчно възнаграждение. Въ закона категорично е казано, че падатъ всѣкакви добавъчни възнаграждения за семейно положение.

Н. Йотовъ (з): Не за семейно положение.

Г. Говедаровъ (д. сг): Всички видове добавъчни възнаграждения падатъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Нѣма вече добавъчни възнаграждения по закона за бюджета на държавата. Трѣбва да се поправи това, съгласно закона за бюджета на държавата. Извинявамъ се, че не познавамъ въпроса за пенсията, не ме е интересувалъ, и затова искамъ обяснение. Но колкото се отнася до плащането на добавъчно възнаграждение, казвамъ, че това не може да се приеме.

Д. Ачковъ (нез): Трѣбва да е нѣкое старо клише въ канцеларията на пенсионното отделение!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народните представители приематъ чл. 20 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 21. Отъ 1 април 1933 г. всички слѣпи инвалиди по гражданското ведомство съ 100% изгубена работоспособностъ, нуждаещи се отъ водачъ, къмъ получаваната досега пенсия, получаватъ прибавка въ размѣръ 1.500 л. тримесечно“.

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 21 така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 22. Въ чл. 19 отъ закона за пенсията за служителитъ при държавнитъ и изборнитъ учреждения отъ 1921 г. изразътъ: „а ако това не е направено, горнитъ обстоятелства могатъ да бждатъ установени по съдебенъ редъ“ се измѣня и допълва така: „а ако по доказани уважителни причини това не е направено, горнитъ обстоятелства се установяватъ по съдебенъ редъ въ срокъ до две години отъ злополуката, заболяването и пр.; за военнопленниците и заложниците, срокътъ се брои отъ деня на завръщането имъ. Следъ тоя срокъ, установяването на обстоятелствата не могатъ да ставатъ по никой другъ начинъ и лицето губи право на инвалидна пенсия“.

Забележка. За лица, пострадали преди настоящето допълнение на чл. 19, срокътъ е едногодишенъ, считанъ отъ публикуването на настоящия законъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 22 така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): (Чете)

„Чл. 23. Въ чл. 40, буква „в“, отъ закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година се заличаватъ:

а) думитъ „а за воденици съ първобитенъ воденъ двигателъ — 200 л.“; б) запетаята следъ думитъ „фрезь-машина“; в) думитъ „на часъ“ следъ текста „на дѣкорѣзница или дърводѣлски заведения 200 л.“; и г) цѣлия въ края текстъ „воднитъ мелници, които работятъ презъ годината само 6 месеца поради спиране или намаляване на водата, плащатъ на камѣкъ, мѣстенъ или французки, 150 л.“.

Показанитъ думи, запетая и текстъ се смѣтатъ заличени отъ 1 април 1932 г.“

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 23 така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Чл. 24 новъ: (Чете)

„Чл. 24. Намалява се кредитътъ по § 1 отъ бюджета на Министерството на външнитъ работи и на изповѣданията за финансовата 1932/1933 г. съ 1.550.000 л., съ която сума се увеличаватъ кредититъ отъ сѣция бюджетъ, както следва: по § 16 — съ 150.000 л.; по § 18 — съ 150.000 л.; по § 30 — съ 250.000 л. и по § 31 — съ 1.000.000 л.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 24 новъ така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Чл. 24 става чл. 25.

„Чл. 25. Членове 15, 16, 19, 20, 21 и 22 отъ настоящия законъ оставатъ въ сила и действие до отмѣненето имъ съ законъ.“

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 24, който става чл. 25, така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Г. г. народни представители! Има да докладвамъ нѣкои поправки, направени въ таблицата.

Направиха се следнитъ поправки:
Въ „държавни дългове“, § 49 ...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Таблицата е гласувана.

Министъръ С. Стефановъ: (Къмъ докладчика) Оставете я за трето четене.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Таблицата е гласувана съ чл. 1. Втори пътъ не мога да я гласувамъ.

Докладчикъ К. Кораковъ (д): Добре. Ще докладвамъ измѣненията въ нея при третото четене.

Министъръ С. Стефановъ: Моля да се пререди дневниятъ редъ и да минемъ къмъ точка осма — докладъ на проше-тарната комисия, тъй като има нѣколко бързи прошения, които трѣбва да минатъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. министърътъ на финанситъ предлага да се пререди дневниятъ редъ, да минемъ къмъ точка осма отъ дневния редъ — докладъ на проше-тарната комисия.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема това предложение на г. министра на финанситъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Богдановъ да докладва.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Ще докладвамъ по списъкъ XIII пореденъ № 142.

Постѣпило е заявление отъ бившия артистъ Матей Икономовъ, отъ гр. София, съ което моли да се увеличи размѣрътъ на отпуснатата му народна пенсия.

Комисията реши да се увеличи отпуснатата на Матей Икономовъ, бившъ артистъ, народна пенсия (указъ № 1 отъ 2 януарий 1928 г.) отъ 1.000 л. на 2.000 л. месечно.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Само съ законъ се измѣнятъ народнитъ пенсии.

Министъръ С. Стефановъ: Народна ли е пенсията?

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Да

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Само съ законъ може да се измѣни, г. докладчикъ.

Г. Мариновъ (з): По-рано не е било така.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Всъкога е било така.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Била е отпущната пакъ по поводъ на прошение.

Министъръ С. Стефановъ: Ако е отпущната така, азъ моля народното представителство, тъй като се касае за увеличение на размѣра ѝ, а не за отпускане на нова пенсия, да се съгласи съ предложението на комисията. Този човекъ мизерствува.

Д. Ачксовъ (нез): Това тълкувание можемъ да приемемъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народните представители сѣ съгласни да се увеличи отпущнатата на Матей Икономовъ, бившъ артистъ, народна пенсия (указъ № 1, отъ 2 януарий 1928 г.) отъ 1.000 л. на 2.000 л. месечно, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Ще докладвамъ по списъкъ XV пореденъ № 247.

Председателъ на фонда „Воененъ музей, читалище и домъ“, въ гр. В.-Търново, моли да му се отпусне безплатно отъ трудовото горско стопанство „Тича“ дървенъ материалъ, който да послужи при съграждане сграда-паметникъ.

Комисията реши да се отпусне безплатно на председателя на фонда „Воененъ музей, читалище и домъ“, въ гр. В.-Търново, отъ трудовото горско стопанство „Тича“ следниѣ материали: 800 кв. м. дъбовъ паркетъ, 800 кв. м. брѣстовъ паркетъ, 50 куб. м. осеновъ материалъ за врати и прозорци, 200 куб. м. дъски за подъ и куфражъ, 50 куб. м. летви, 150 куб. м. греди и 500 куб. м. дърва за печене на варъ, които да послужатъ при построяването на сграда-паметникъ.

Министерството на благоустройството е дало съгласието си. Комисията моли да приеме решението ѝ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ моля народното представителство да се съгласи да приеме решението на прошетарната комисия, защото случаятъ е такъвъ, че заслужава да се удовлетвори.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народните представители сѣ съгласни да се отпущнатъ безплатно на председателя на фонда „Воененъ музей, читалище и домъ“, въ гр. В.-Търново, отъ трудовото горско стопанство „Тича“ следниѣ материали: 800 кв. м. дъбовъ паркетъ, 800 кв. м. брѣстовъ паркетъ, 50 куб. м. осеновъ материалъ за врати и прозорци, 200 куб. м. дъски за подъ и куфражъ, 50 куб. м. летви, 150 куб. м. греди и 500 куб. м. дърва за печене варъ, които да послужатъ при построяването на сграда-паметникъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Николай Алексиевъ да докладва.

Докладчикъ Н. Алексиевъ (з): Ще докладвамъ по списъкъ X пореденъ № 4.

Дузо Бешковъ Дуновъ, отъ с. Долни-Джбникъ, Плевенско, моли да се освободи отъ плащането на акцизъ за моторната си кола и отъ плащане мито за бензина, нуженъ за движение на колата, като инвалидъ отъ войната съ парализирани крака, нуждающъ се отъ превозно сръдство. Прошетарната комисия реши да му бѣде уважена молбата.

С. Мошановъ (д. сг): Какво е мнението на Министерството на финанситъ?

Министъръ С. Стефановъ: Министерството е дало съгласието си, полеже е инвалидъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисия, да се освободи Дузо Бешковъ Дуновъ, отъ с. Долни-Джбникъ, Плевенска околия, отъ плащане акцизъ за автомобилъ си, а също и отъ плащане мито за бензина, потребенъ за движение на

автомобила, служащъ му като на инвалидъ отъ войната съ парализирани крайници, нуждающъ се отъ превозно сръдство, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Ще докладвамъ по списъкъ XV пореденъ № 178. Постѣпила е молба отъ митрополита въ гр. Варна, вх. № 238/1933 г., съ която моли да се отпусне безплатно отъ държавнитъ гори нужното количество дървенъ материалъ за доизкарване започнатото здание-подслонъ не далечъ отъ храма-паметникъ въ старопрестолния гр. Преславъ, който материалъ да се преработи безплатно въ трудовото горско стопанство „Тича“, по дадени отъ техническата властъ сведения за размѣритъ и пр.

Комисията е решила да се отпусне безплатно на митрополита въ гр. Варна 851 куб. метра дървенъ строителенъ материалъ отъ държавнитъ гори, въ Варненска околия, който материалъ да се преработи също безплатно въ държавното горско стопанство „Тича“, по дадени отъ техническата властъ сведения за размѣритъ и пр. и да послужи за доизкарване зданието-подслонъ при храма-паметникъ въ гр. Преславъ.

Министерството на земледѣлието е дало своето съгласие.

Р. Василевъ (д. сг): И Министерството на благоустройството.

Докладчикъ Д. Богдановъ (д): Да, и Министерството на благоустройството.

Министъръ С. Стефановъ: Моля народното представителство да уважи това искане.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Касае се за единъ паметникъ...

Отъ мнозинството: Недей говори, ще го гласуваме.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни да се отпусне безплатно на митрополита въ гр. Варна 851 куб. метра дървенъ строителенъ материалъ отъ държавнитъ гори въ Варненска околия, който материалъ да се преработи също безплатно въ държавното трудово горско стопанство „Тича“, по дадени отъ техническата властъ сведения, за размѣритъ и пр. и да послужи за доизкарване зданието-подслонъ при храма-паметникъ въ гр. Преславъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Е. Шидерски (з): Ще докладвамъ по списъкъ XVI пореденъ № 160. Постѣпила е молба отъ кмета на с. Кочашъ, Свиленградско, съ която моли да се отстъпи даромъ на училищното настоятелство мѣстото на отвлѣчената отъ водитѣ на р. Арда държавна воденица, бивше притежание на Ибрамъ Изетъ Баевъ, понеже училищното настоятелство е възстановило воденицата върху, същото мѣсто, а също да се опрости и наемътъ за времето, презъ което училищното настоятелство е стопанисвало старата воденица.

Комисията е решила да се отпусне даромъ на училищното настоятелство въ с. Кочашъ, Свиленградска околия, мѣстото на отвлѣчената отъ водитѣ на р. Арда държавна воденица, бивше притежание на Ибрамъ Изетъ Баевъ, а също опрощава се и наемътъ за времето, презъ което училищното настоятелство е стопанисвало старата воденица.

Министерството и прошетарната комисия сѣ съгласни.

Министъръ С. Стефановъ: Съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ да се отстъпи даромъ на училищното настоятелство въ с. Кочашъ, Свиленградска околия, мѣстото на отвлѣчената отъ водитѣ на р. Арда държавна воденица, бивше притежание на Ибрамъ Изетъ Баевъ, а също да се опрости и наемътъ за времето, презъ което училищното настоятелство е стопанисвало старата воденица, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! За заседанието утре предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за разрешаване временни кредити за нуждитъ на държавата презъ месецитъ априлъ и май отъ финансовата 1933/1934 г.

Трето четене законопроектитъ:

2. За извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджетитъ за 1932/1933 финансова година.

3. За занаятитъ.

4. За измѣнение и допълнение на закона за акцизитъ.

5. Докладъ на комисията по Министерството на правосъдието по искането разрешение за сѣдене народния представител Константинъ Русиновъ Динчевъ.

6. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Доклади:

7. На прошетарната комисия.

8. На комисията по провѣрка на изборитъ (старозагорски, горноорѣховски и егридеренски)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ така предложения отъ г. министър-председателя дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 30 м.)

Подпредседател: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**